



קונמרם

אאלפך חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בער

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל



נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.



להאזנה לשיעור בקול השון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] -
סולמית [#]



© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
ישלח בקשה במייל:
bilvavi231@gmail.com

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן ליצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בער

עבודה

בִּלְבִּיפְדִּיהַ עֲבוּדַת ה' בַּעַר ז

מחשבה

בִּלְבִּיפְדִּיהַ מַחֲשַׁבָּה בַּעַר יז

סֻגִּיּוֹת בַּמַּחֲשַׁבָּה בַּעַר כה

ר"א שיערים

צִירֹף ב-ע / ב-ר / ע-ר כט

קבלה

בִּלְבִּיפְדִּיהַ קִבְלָה בַּעַר לה

מִיָּלּוֹן עֲרֻכִּים בַּקִּבְלָה בַּעַר מ

ארמית

מִיָּלּוֹן עֲרֻכִּים בְּאַרְמִית בַּעַר - אַכַּל - פִּקֵּד מג



מדור עבודה

בלביפדיה עבודת ה'
בער

בלבניפדיה עבודת ה' בער

שולטת בו, וא"כ מה שבלעם יודע דעת עליון לכיין את השעה שהקב"ה כועס [כמו שאומרת שם הגמ' בברכות "וכמה זעמו של הקב"ה רגע וכו' ומנא לן דרגע רתח שנאמר (תהלים ל, ו) "כי רגע באפו"] היינו שבלעם יודע לכיין את אותו רגע שבו כביכול מתגלה התבערה של הכילוי שבאה מכח הכעס.

ובדרך רמז המילה בער עם הכולל כלומר כח הכללות שבו היא כחשבון המילה רגע.

ובעומק, מה שהוא היה יכול לכיין את השעה שהקב"ה כועס היינו משום שהוא היה 'איש בער', נבער מדעת, כי זולת כך שהוא היה יודע לכיין את השעה שהקב"ה כועס הוא היה בער, - ויתר על כן, גם מה שהיה לו דעת עליון, גם זה היה באופן של בער בבחינה של 'בוער באש' לצורך מציאות של כילוי, והרי שכל הוויתו היתה במציאות של בער, הן מה שזולת ה'דעת עליון' הזו, כולו 'איש בער לא ידע' שאינו יודע אלא לכיין את השעה שהקב"ה כועס, והן עצם ידיעתו שהיא במדרגת בער מלשון תבערה, זוהי א"כ ידיעתו וזוהי עצם הוויתו.

שורש רוח גבוהה דבלעם ב'אנא אמלוך' דבלע בן בעור ממלכי אדום - שכל ה'מלך' שבו הוא לענין 'כלם', לכלות אחרים

והרי תוס' שם בברכות על המקום שואלים מה בלעם היה יכול לקלל את בני ישראל ולומר באותו רגע, ועונים תוס' שהוא היה יכול לומר 'פִּלְם' מלשון כילוי, לכלות את בני ישראל, ונתבונן להבין - הרי כלם בהיפוך סדר האותיות זהו מלך, כלומר - הרי כמו שאומרים רבותינו, כח הכילוי של בלעם הוא מכח מה ששורשו הוא בז' מלכי אדום במלך הנקרא 'בלע בן בעור' (בראשית לו, לב) כדברי רבותינו להדיא שבלעם בן

'בער' מלשון תבערה ו'בער' מלשון נבער מדעת

בער - מלשון של בעירה כלשון שנאמר בקרא (דברים ד, יא) "וההר בוער באש עד לב השמים", "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" (שמות לה, ג) וכן בעוד מקראות, כח הבעירה המתגלה באש שבוערת.

ובהרחבה יותר, הגדר של ביעור בלשון הקודש הוא כילוי של דבר אבל לאו דוקא באש וכדוגמא לכך מצינו מחלוקת תנאים (פסחים כא, א) לגבי ביעור חמץ, שלרבי יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה ואילו לרבנן ביעור חמץ הוא לאו דוקא בשריפה אלא בכל דבר.

ובאופן אחר בער משמש בלשון הקודש ביחס לאדם שאין לו דעת כמו שנקרא בקרא (תהלים צב, ז) "איש בער לא ידע", בערות דעת.

גילוי ה'בער' בבלעם בן 'בעור'

ועיקר הגילוי של ה'איש בער לא ידע' שהיה נבער מדעת זהו בלעם, בן בעור שבעור זה מלשון של 'איש בער' ו'בן בעור' כלומר* שבעומק השורש שאותו הוא ממשיך זה 'בעור'.

וכידוע עד מאד מה שדורשת הגמ' בברכות ז, א) על הפסוק (במדבר כד, טז) "ויודע דעת עליון וגו'" נופל וגלוי עיניים - שהיה יודע לכיין אותה שעה שהקב"ה כועס בה", כלומר, מתגלה בבלעם דעת - "ויודע דעת" - אבל השורש של הדעת שלו היא בבחינת 'בן בעור', וראשית, כפי שהוזכר בראשית שבער זה מלשון בוער באש, ומצד כך מה שהוא יודע לכיין השעה שהקב"ה כועס היינו משום שכעס הוא מיסוד האש וכדוגמא מה שאומרים חז"ל (גמ' נדרים כב, א) "כל הכועס כל מיני גיהנם שולטים בו" משום שבכעס מונח כח תבערה של אש ולכן כל סוגי האש של גיהנם

* מלבד כפשוטו שאביו נקרא בעור.

כל מלאכתך עשויה' כלשון חז"ל, ודייקא שבת נקראת 'שבת מלכתא' (ב"ק לב, ב) משום שכח מידת המלכות מתגלה בשבת קודש, כלומר, כמו שבנפש יש עבדים ומלך, והעבדים עובדים ואילו המלך אינו עובד, כך במדרגת זמן, זהו היחס שבין ששת ימי המעשה לבין שבת קודש, בששת ימי המעשה נאמר (שמות כ, ט) "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך" ובשבת קודש יש מצוה לשבות ולנוח מכח מדרגת מידת המלכות. ולכן, מה שמתגלה אצל מלך ישראל, כל ישראל הם עבדים שלו בשביל לעשות את צרכיו, היינו משום שכל מדרגתו של המלך היא מדרגת 'שבת מלכתא' כדברי רבותינו כידוע.

ומצד כך, מה שנאמר "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" היינו משום ששבת לא נמצאת במדרגת מלך של כלם ולכן מתגלה שאין בה בעירה בבחינת כעס של "כי רגע באפו" אלא שבת היא מלכות בעצם, והרי שהיפך ממציאות של בלעם שכח המלכות שלו היא מלך שמתהפך לאותיות כלם, בשבת קודש שמתגלה בה "כל מלאכתך עשויה" א"כ אצל שבת הכל גמור, הכל שלם בשבת, - זהו א"כ השלם, ההיפך הגמור מכלם.

וא"כ, במלכות של יום השבת אין מציאות של כילוי אלא מתגלה ההיפך הגמור - "כאילו כל מלאכתך עשויה", הכל קיים בשלימותו, הכל מושלם. וזה א"כ ההיפך הגמור ממציאות מלכותו של בלעם.

גדר הסתלקותו דמשה בשעת 'רעוא דרעוין' - מכח תפיסת השלימות שבו שהסתלקה למקום היותר עליון

והרי ידועים מאד דברי רבותינו שבלעם עומד לעומת משה, ולעניינא דידן - הרי משה במדרגה השלימה שלו הסתלק בשעת גילוי הרצון העליון דהיינו בשעת 'רעוא דרעוין' של שבת קודש.

ומצד כך, במה שנאמר בקרא 'כי רגע באפו חיים ברצונו', בלעם שייך לרישא של הפסוק ל'כי רגע באפו' כמו שנתבאר, ומשה שייך לסיפא

בעור ובלע בן בעור שורשם חד, ושורש הכילוי המתגלה בעולם כידוע מדברי חז"ל, הוא במלכי אדום שמתו שמייתם היתה מכח מדרגת גאווה וגסות הרוח משום שכל אחד ואחד מהם אמר 'אנא אמלוך' שזוהי גאותו.

והרי ששורשו של בלעם בן בעור הוא בבלע בן בעור שנאמר בו (שם שם, לג) "וימלוך וגו' וימת" שהוא מת מכח גאותו, וכמו כן כל גדלותו של בלעם לא היה אלא בבחינת "לפני שבר גאון" (משלי טז, יח) שלפני המיתה שלו שהיא שבר מתגלה ה'גאון' - גסות הרוח, וכמו שאומרת המשנה באבות (פ"ה, יט) שכל שיש בו משלושה דברים הללו הרי הוא מתלמידי בלעם הרשע שאחד מהם הוא רוח גבוהה - גאוה.²

ועומק הגסות הרוח הזו שהיתה לו היא מכח מה שהוא היה יודע דעת עליון, ומצד כך, מה שמונח ב'יודע דעת עליון' היינו שבלע בן בעור [וכן משתלשל לבלעם בין בעור] לוקח בעומק את כח המלך שלו בשביל הכלם, זה כח ה'וימלוך' שהיה לבלע בן בעור, מלכות של 'כלם', מלכות שכל הויתה היא לכלות אחרים, וכמש"כ אצל בלעם בן בעור "שהיה יודע לכוין השעה שהקב"ה כועס" בבחינת תבערה של כילוי.

וא"כ ה'כלם' שבלעם רצה לומר, זה לא שהוא מצא תיבה אחת שיש בה לשון של כילוי שאפשר לומר אותה בזמן מועט של 'רגע כמימריה' כלשון הגמ' שם, אלא הוא מצא את כח קללתו שבא משורש הויתו, שבעצם שורש מציאותו כ-מלך גנוז הכלם כמו שנתחדד, זה שורש הקלקול שמתגלה בבלעם ובבלע בן בעור, שורש התבערה של הקלקול.

מדרגת מלך המתגלה ב'שבת מלכתא' שהכל מושלם - "כאילו כל מלאכתך עשויה" לעומת 'מלך' של 'כלם' המתגלה בבלעם

והרי כמו שהוזכר לשון הפסוק "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" בעומק היינו משום שבשבת קודש האדם צריך לראות 'כאילו

² בדקות אלו הם ב' הגדרות, אבל בהגדרה כוללת - בני ביקתא חדא נינהו.

³ מלבד כפשוטו שב'אנא אמלוך' הוא רוצה שאחרים יהיו עבדים שלו.

⁴ ומעין כך בתלמיד חכם שנאמר בו "בני עירו עושים לו מלאכתו" אבל שלימות המדרגה הזו מתגלה במלכות.

הכילוי. ודייקא במילה בער עצמה מונח האותיות רע כיון ששורש כל כוחו של בלעם היה ב'דעת רע' שהיא היא שורש הכילוי כמו שאומר הקב"ה לאדם הראשון על עץ הדעת (בראשית ב, יז) "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", כלומר, כשהוא אוכל מעץ הדעת הוא מתחבר לרע ועי"כ הוא מתחבר ל'כלם' שזהו ה'מות תמות'.

אבל אילו אדם הראשון היה ממתין לשבת כדברי רבותינו, אז כבר היה לו היתר לאכול מעץ הדעת - ובדקות, היה לו מצוה לאכול מדין עונג שבת לכבוד שבת - הרי שהוא היה הופך את האכילה מאכילה שמביאה ל'כלם', לאכילה של 'מלך' המתגלה ב'שבת מלכותא'. וזה עומק מה שנאמר לאדם הראשון "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", כלומר, אם הוא אוכל ממנו בו ביום זה יביא אותו ל'מות תמות' כי אז הוא מתחבר לרע שב'בער', לעץ הדעת הרע שזה שורש הקלקול, ואז מתגלה בו הכח של התבערה כאש המתכלה.

אבל אילו אדם הראשון היה ממתין לשבת קודש, הרי שהוא היה מתחבר למדרגת דעת טוב, ויתר על כן - הרע והטוב היו נכללים זה בזה ועי"כ הוא היה דבק במדרגת המלך של השבת, היפך ה'כלם' כמו שנתבאר, זהו א"כ שורש הקלקול שהיה אצל אדם הראשון לעומת שורש התיקון שהיה צריך להתגלות.

גדר ה'יודע דעת עליון' דבלעם - בבחינת "איסתרא בלגינא קיש קיש קריא"

ואצל בלעם א"כ מתחדד אותו גילוי של צד הרע, ה'דעת רע' של ה'בער', ונתבונן להבין - הרי האותיות הראשונות של שורש 'בער' הם בע מלשון מבעבע', מהו הבעבוע המתגלה בבחינה של בער בכלל ובמציאותו של בלעם בפרט - הרי כלשון חז"ל כידוע (ב"מ פה, ב) "איסתרא בלגינא קיש קיש קריא", כומר, כשיש תיבה או קופסה ריקה וכדומה ויש בתוכה מטבע אחת המטבע משמיעה רעש כאשר מנענעים את אותה קופסא, וכמובן איסתרא נקרא איסתרא מלשון הסתרה

של הפסוק, ל'חיים ברצונו'. ונתבונן להבין מהו עומק הסתלקותו של משה - מה שמשה הסתלק ב'רעוא דרעיון' - ברצון של הרצונות, היינו שאופן פטירתו הוא עי" חיים ברצונו, במה שהוא מחזיר את החיים לשורש היותר עליון של הרצון, כלומר, כשמשה רבינו חי הוא היה במדרגת רצון כמו שידוע שמשה עם הכולל בגימטריא רצון, וכשהוא מסתלק, הוא מסתלק לשורש הרצונות.

ומבורר א"כ הרישא של הפסוק 'כי רגע באפו' שזה כחו של בלעם וכן הסיפא של הפסוק "חיים ברצונו", ג"כ מבורר שזה מדרגת שבת קודש שמשה רבינו הסתלק בה, והיפך ה'כלם' של בלעם, מתגלה במדרגת הסתלקותו של משה בשבת קודש שהיא היתה מכח שלימותו, ואז, כשמאיר בו ההארה של עומק המנוחה ועומק השלימות, אז הוא מסתלק.

וזה מה שנאמר אצל משה רבינו (דברים לה, ז) "ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו לא כהתה עינו ולא נס ליחו", כלומר, משה רבינו היה בשלימות קומתו וזוהי המדרגה השלמה של מיתתו של משה רבינו - הוא לא מת מכח תפיסת ה'פחתא' והחסרון שמוליד את המות, אלא השלימות שבו היא זאת שהסתלקה למקום היותר עליון.

והרי שהיפך ה'כל' המתגלה ב'כלם' דבלעם, מתגלה אצל משה הכח השלם של הכללות וזהו כח מיתתו של משה רבינו.

שורש ה'בער' דבלעם שגורם ל'כלם' ב'דעת רע' של עץ הדעת שגרם ל'מות תמות' באכילתו

ונתבונן להבין, הרי כמו שברור ופשוט, שורש כח הדעת של בלעם של 'יודע דעת עליון' שהוא כח של נבער מדעת, זה בכח הרע של עץ הדעת טוב ורע, - משה רבינו הוא במדרגה של 'דעת טוב' ובלעם הוא ה'דעת רע', וזה א"כ השורש של 'יודע דעת עליון' דבלעם שידוע לכיון את השעה שהקב"ה כועס בה שמוליד את הכח של

^ה ולמעלה מכך.

^י כפי שנתבאר לעיל בשורש בעבוע ובשורש בעל.

בפי אותו אשמור לדבר, אבל מצדו, כל דיבוריו שהוא רוצה לדבר זה דיבור מכח "קיש קיש קריא" דקלקול.

"בן קיש - שהקיש על שערי רחמים" של מרדכי משורש דמשה לעומת "קיש קיש קריא" דבלעם

והיפך כך מתגלה מצד הקדושה אצל מרדכי שעליו אומרים חז"ל כידוע "מרדכי בדורו כמשה בדורו" ובו נאמר (אסתר ב, ה) "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני", וכמוש שאומרים חז"ל (גמ' מגילה יב, ב) "בן שמעי בן ששמע א-ל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו".

זהו 'קיש' לעומת 'קיש' - אצל בלעם שהוא יודע לכונן השעה שהקב"ה כועס, מתגלה "איסתרא בלגינא קיש קיש קריא" ואצל מרדכי - ש"מרדכי בדורו כמשה בדורו" מתגלה "בן קיש- שהקיש על שערי רחמים".

ויתר על כן, כמו שמרדכי מקביל למשה, כך גם המן מקביל לבלעם, כמו שאומרת הגמ' בסנהדרין (קה, א) "בלעם קוסם באמתו היה כתיב הכא 'נופל וגלוי עינים' וכתיב התם 'המן נופל על המטה אשר אסתר עליה' ש"כמו שבהמן התגלה פגם של עריות כמו שאומר לו שם אחשוורוש (אסתר ז, ח) "הגם לכבוש את המלכה עמי בבת", כך גם בבלעם מתגלה פגם של עריות - "קוסם באמתו היה", וא"כ, מבואר כאן בחז"ל להדיא שאצל המן נגלה שורש הקלקול של בלעם ואצל מרדכי נגלה שורש התיקון דמשה.

שורש ה'להשמיד ולהרוג ולאבד' דהמן - ב'כלם' דבלעם

והמן ששורשו בבלעם שיודע לכונן את השעה שהקב"ה כועס שהוא רצה לומר אז 'כלם', הוא זה שבא 'להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים' (שם ג, יג), - ה'גלוי עינים' של בלעם הוא לכונן את השעה שהקב"ה כועס שאז הוא רוצה לומר 'כלם', וה'כלם' הזה שהיה במחשבתו של

ודייקא מכח כך 'קיש קיש קריא', וזה מה שמתגלה אצל בלעם שלא היה בו כל דעת זולת הדעת הזו של 'יודע לכונן את השעה שהקב"ה כועס בה' שזהו זמן ההסתר פנים, אבל כיון שזה ג"כ סוג של דעת אף שהיא 'דעת רע', לכן היא בבחינת 'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא'.

לעומת כך משה רבינו הוא מלא בדעת וכפי שמתגלה גם בבצלאל שהוא ההמשך שלו שנאמר בו (שמות לא, ג) "ואמלא אותו בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה" וכמו שבברור ששורשו הוא במשה רבינו עצמו, שכולו מלא דעתו.

וא"כ, בלעם בן בעור שהוא 'איש בער' הוא נבער מכל דעת, אבל הוא לא נבער לגמרי מכל דעת והדעת המועטת שכן יש לו היא - 'יודע לכונן את השעה שהקב"ה כועס בה' שכפי שנתבאר, זה גופא דעת של בער בבחינת תבערה, ומ"מ, הדעת המסויימת הזו היא בבחינת 'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא', וכפי שהוזכר זה 'איסתרא' מלשון הסתרה כי הוא יודע לכונן את השעה שהקב"ה כועס, את זמן ההסתר פנים.

ודייקא לומדים זאת מהפסוק 'כי רגע באפו' כיון שבכלל הפנים של מעלה כביכול יש בהם גילוי פנים, והמקום שיש בפנים צד של הסתר פנים זהו במקום החוטם ששם שורש ההסתר פנים, כלומר - בחוטם יש גם גילוי פנים וגם הסתר פנים, מצד מה שהוא חלק מהפנים מתגלה בו כח האריכות-אף, אבל מצד מה שהוא שורש להסתר פנים, מתגלה בו שורש של חרון-אף, של כעס.

ומצד כך, אצל משה רבינו מתגלה הגילוי פנים כמו שנאמר בו (במדבר יב, ח) "פה אל פה אדבר בו" בבחינת "פנים בפנים" (דברים ה, ד) ונגלה לו מידת 'ארץ אפיים' שבחוטם כמו שמבואר בפסוקים (שמות לד, ו) ובדברי חז"ל, והיפך כך מתגלה במציאותו של בלעם שיש בו גילוי של ההסתר פנים שבפנים מכח דביקותו בחרון-אף שבחוטם שמשם שורש יניקתו, וההסתרה שבפנים המתגלה אצלו זהו ה'איסתרא בלגינא', ואמנם הוא אומר (במדבר כג, יב) "את אשר ישים ה'

^י בבחינת "ומלאה הארץ דעה את ה'" (ישעיה יא, ט).

^ח וכמו שנתבאר פעמים רבות מאוד.

מצח, והיינו משום שבחמץ מתגלה השורש של העזות מצח ושל הגסות רוח, ה'אנא אמלוך' דבלעם כמו שנתבאר.

ולפי"ז מה שיש מצוה של ביעור חמץ וכנגדה אכילת מצה, המצוה לבער חמץ, זה את בחינת החמץ של גסות הרוח, שזה גופא שורש הביטול של מציאותו דבלעם.

'יודע לכיין את השעה' דמשה רבינו מצד התיקון המתגלה ברגע של חצות לעומת 'יודע לכיין את השעה' דבלעם מצד הקלקול

ובדקות יותר, הרי כמו שהוזכר בלעם הוא ה'לעומת זה' דמשה, דעת לעומת דעת, דעת דבלעם היא ש'יודע לכיין את השעה שהקב"ה כועס', ודעת דמשה כהגדרה כוללת, היא שכולו מלא דעת כמו שהוזכר לעיל, אבל בפרטות כמו שבבלעם מתגלה דעת של 'יודע לכיין את השעה' כך הדעת דמשה היא דעת של 'יודע לכיין את השעה' - וזה מה שמבואר בגמ' בריש ברכות (ג), ללשון אחד שמשה רבינו ידע לכיין מתי הוא הרגע של חצות בדיוק ביחס ל'בחצות' שאומר הקב"ה ומה שהוא אומר 'בחצות' (שמות יא, ד) זה בשביל שעבדי פרעה לא ירגנו עליו.

כלומר, מתגלה כאן 'זה לעומת זה', בלעם יודע לכיין את השעה שהקב"ה כועס שזהו ה'דעת עליון' שהוא יודע, וכנגד הפרטות של הדעת הזו עומד משה שיודע ג"כ לכיין את הרגע, אבל את איזה רגע? - את הרגע של יציאת מצרים שהיה מכח רגע הכאת הבכורות דמצרים שאז התגלה קדושת בכורות ד'ישראל וגאולת ישראל. וזה א"כ השעה שמשה רבינו יודע לכיין את השעה של חצות בדיוק, והרי שיש כאן 'זה לעומת זה' מדוקדק מאד.

וא"כ, כחו של משה הוא לגלות את המצח דתיקון שזהו מצח הרצון, וכנגד כך מתגלה בבלעם ה"מצח אשה זונה", וכפי שהוזכר מדברי הגמ' בסנהדרין שלומדים שהיה בבלעם פגם דעריות - "קוסם באמתו היה" ממה שנאמר בו "נופל וגלוי עיניים" דומיא ד"נופל על המטה"

בלעם, יוצא באופן של גזירה בפועל" אצל המן - ודייקא המן היה 'משנה למלך אחשורוש' כלומר, הוא מצטרף למלך אבל באופן של 'משנה למלך' מלשון שינוי כי הוא שינה את סדר האותיות ממלך לכלם ומכח כך המן הביא את אחשורוש לחתום בטבעתו על ה'כלם' כמו שמבואר שם בלשון הפסוק (ג, יב) "בשם המלך אחשורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך" ושם: (ח, ה) "כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב".

מצח דתיקון המתגלה בריצוי ציץ שנמצא על המצח לעומת עזות 'מצח' המתגלה בבלעם שמתגלה בו גסות הרוח בבחינת 'חמץ'

ונתבונן להבין ביתר עומק - הרי הוזכר בראשית הדברים שבער הוא מלשון תבערה כמו בפסוק שהוזכר "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", והרי כמו שהוזכר, בחמץ נאמר דין לבער את החמץ, וכידוע מאד בדברי רבותינו, היחס בין מצה לחמץ הוא שהמצה היא בבחינת שפלות והחמץ הוא בבחינת הגאווה וגסות הרוח, וכפי שהוזכר, שורש מדרגתו של בלעם היא במלך בלע בן בעור שמתגלה אצלו שורש הגאווה של 'אנא אמלוך', ולכן אחת ממידותיו של בלעם היא רוח גבוהה, ולעניינא דידן, ההגדרה היא שבלעם הוא בבחינת חמץ.

ובהגדרה יותר מדוקדקת ישנה בחינה של 'מצח הרצון' מצד התיקון וכנגדו מצד הקלקול (ירמיה ג, ג) "מצח אשה זונה היה לך", בחינה של עזות מצח.

וכמו שהרחיבו רבותינו שיש במצח 'זה לעומת זה', מצח דתיקון כנגד מצח דקלקול, מצח דתיקון המתגלה באהרן שהוא כהן גדול שעל מצחו שמים את הציץ כמו שנאמר בקרא (שמות כה, לח) "והיה על מצח אהרן וגו' לרצון להם לפני ה'" שזהו מצח הרצון בבחינת מה שהציץ מרצה, וכנגדו מצד הקלקול "ומצח אשה זונה היה לך" שזה עזות מצח, וכידוע עד מאד, חמץ זה אותיות

^ט אם כי לא בפועל גמור שהיה לבסוף "פור המן נהפך לפורנו" (מטבע הלשון בפיט 'אשר הניא' שלאחר מגילת אסתר) וניצלנו מן הגזירה.

כח ה'ער' שב'בער' המתגלה ב'גלוי עינים', דבלעם מצד הקלקול, לעומת 'נדדה שנת מלכו של עולם' שהיה שורש ההצלה

וא"כ בעומק, שורש ה'בער דקלקול' המתגלה במציאותו של בלעם זה הב'ע' שב'בער', כח הבעבוע המתגלה ב'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא', והרי 'בער' זה נוטריקון בע-ער, ומצד כך נאמר בבלעם 'נופל וגלוי עינים' שהנפילה שהיתה אצלו היא לא באופן של "יפל ה' אלקים תרדמה על האדם", נפילה של שינה, אלא 'נופל וגלוי עינים' נפילה ללא שינה אלא באופן שהוא ער שהוא 'גלוי עינים' לראות בהם את הראיה של שורש הקלקול - 'יודע לכוין את השעה שהקב"ה כועס בה'.

אבל מכנגד כך מתגלה מצד מדרגת הקדושה שלעומת מה שהמן אמר "אלקיהם של אלו ישן הוא", לאחר מכן בהצלה נאמר (אסתר י, א) "בלילה ההוא נדדה שנת המלך" וכמו שאומרת הגמ' במגילה (טו, ב) "נדדה שנת מלכו של עולם", כלומר, לעומת שורש הקלקול של בלעם שמתגלה בו 'נופל וגלוי עיניים' שהוא ער, מתגלה כאן 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך' - שנת מלכו של עולם. וה'נדדה שנת המלך' היא להפוך את ה'מלך' דמעיכרא שנתהפך ע"י המן ל'כלם' ולהחזיר אותו ל'מלך' בבחינת 'שבת מלכתא' וכמו שאומרת הגמ' (מגילה יב, ב) על מה שנאמר בקרא (אסתר א, י) "ביום השביעי כטוב לב המלך בין - שבת היה" והרי שכל סדר הדברים התחיל משורש של מדרגת שבת, וזה שורש ההצלה שהפך את ה'כלם' ל'מלך'.

הגילוי שה'בער' מתהפך ל'ערב' במדרגתו של משה רבינו, בכח ש'ישראל ערבים זה לזה' ובכח העריבות שבתורה

וא"כ, כנגד הבע-ער שב'בער' דבלעם, הכח המבעבוע של הבערות והער שבו שהוא רק בשביל לכוין את השעה של הכעס, כנגד כך

שנאמר בהמן, וכנגד כך מתגלה מצד התיקון אצל משה "פירש מן האשה".

ודייקא משה רבינו מגלה את הרגע של חצות מלשון חצי - וגם במצח יש את האותיות ח'-צ' של חצי. ולעומת השורש העליון המתגלה אצל משה רבינו ביציאת מצרים שהיתה בפסח שמתגלה אצלו שם ביחס לשעת חצות היודע דעת עליון דתיקון, כנגדו בלעם מנסה למנוע את בני ישראל לצאת ממצרים כדברי חז"ל כידוע שלפרעה היו במצרים ג' יועצים ואחד מהם הוא בלעם שניסה לעכב את היציאה של בני ישראל ממצרים - שזה השורש של מה שלאחר מכן הוא מנסה למנוע אותם מלהיכנס לארץ ישראל ע"י ה'כלם'.

וכפי שמתגלה 'זה לעומת זה' של משה לעומת בלעם בחג המצות - בפסח שהוא ראשית כל מועדות, כך זה מתגלה עוד פעם באחרית המועדות בפורים ה'זה לעומת זה' של מרדכי משורש דמשה לעומת המן משורש דבלעם כמו שנתחדד. והרי שכל קומת המועדים מתחילה במדרגה העליונה דתיקון של משה רבינו, וכנגדה עומד 'הבער דקלקול' של בלעם, והיא מסתיימת במועד של פורים מכח מרדכי שמתגלה אצלו ה'קיש' מצד התיקון, ולעומתו עומד המן שהוא משורשו של בלעם שהוא בבחינת 'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא', וכמו שברור, מה שההצלה של פורים נעשתה מכח אסתר, היינו משום שהיא הופכת את ה'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא' ע"י 'מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים" והרי שההסתרה הזו של ה'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא' דבלעם שרוצה לדבר דיבור של 'כלם' מכח 'כי רגע באפו', נהפכת ל"הקיש על שערי רחמים" שהיא המציאות ההפוכה בדיוק, כפי שנתבאר.

שוה ג"כ משורש דבלעם שהוא 'שתום העין' כמו שאומרים חז"ל שמכח שבלעם היה מסתכל ברביעותיהם של ישראל, על דבר זה נסתמא עינו של אותו רשע, - שגם כאן מתגלה בבלעם פגם דערויות כמו ה'נופל על המיטה' של המן כפי שנתבאר, והיינו במה שבלעם הופך את ה'בער' שבו ל'רבע' במה שהוא רואה רביעותיהם של ישראל - וגם בזה מתגלה ה'גלוי עיניים' דקלקול של בלעם שמכח כך נסתמא עינו של אותו רשע מצד הפרטות של מדרגת ה'בער' שבו.

תורתך בפינו" (נוסח ברכת התורה) ודייקא 'בפינו' כיון שהיפך הפה דקלקול דבלעם שהוא אומר "את אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר" אבל מצדו הוא מכין את השעה שהקב"ה כועס בכדי לגלות את הכעס של החוטם ע"י הפה שבו הוא רוצה לקלל - היפך כך מתגלה במדרגתו של משה רבינו שהוא ה'דָּבָר אחד לדור' ה"פה אל פה אדבר בו" ומכחו מתגלה "והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו".

וכמובן, למעלה מכל זה יש את ה'בער דתיקון' כמו שאומר דוד המלך (תהלים עג, כב) "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", המדרגה של הביטול השלם אליו יתברך שמו ששם הוא למעלה מן הדעת כלל, וזה מה שמתגלה בעומק סילוקו של משה רבינו שנאמר בו (דברים לד, ו) "ולא ידע איש את קבורתו" משום שהוא נתעלה אז לגמרי ממדרגת הדעת.

וזה א"כ תוקף התיקון של מדרגת בער דקלקול, שלימותו ותיקונו.

מתגלה 'נדדה שנת המלך' במציאות הקדושה. ומכח מדרגתו של משה רבינו מתגלה ה'ערב' שהוא ההיפך מה'בערות דקלקול', - מחד, מתגלה בו שהוא יודע לכוין את השעה שהקב"ה אומר 'בחצות', מתי בדיוק הוא ה'בחצות' שזה בחינת ה'חצות' שהוא מקום החלוקה לחצי, אבל מאידך הוא לוקח את שורש הבער והופך אותו לערב מלשון תערובת ויתר על כן מלשון עריבות ונעימות. כלומר, משה רבינו יודע לכוין הן את נקודת האמצע שהיא זאת שמבדילה בדיוק, והן את היפוכו, את הכח שמערב מצד התיקון, ולעומת בלעם שלוקח את התערובת לצד דקלקול במה שהוא מיעץ לבלק לערב את בני ישראל עם בנות מואב ע"י קלקול של עריות, משה רבינו* לוקח את התערובת דקלקול של ה'בער', התבערה של האש המכלה ב'בלק', ומגלה אתו להיפך בתיקון כח הערבות של בני ישראל שהם נעשים ערבים זה לזה בברית שהיתה בהר גריזים והר עיבל, שזהו כח התערובת דתיקון המתגלה במה שמערבים את כל ישראל בבת-אחת.

ויתר על כן בעומק נתינת התורה מתגלה עומק הדעת דמשה כמו שנאמר בקרא (דברים ד, לה) "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" שמשם נמשך כל הגילוי של 'אנכי ה' אלקיך' (שמות כ, ב) וכלל התורה, אבל דייקא כל זה באופן של "והערב נא ה' אלקינו את דברי

ב-ע בער בלביפדיה עבודת השם -
מספר שיעור בקול הלשון 39091180

* מלבד כח ההבדלה שיש לו של ה'בחצות'.



מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה

בער

סוגיות במחשבה

בער

בלביפדיה מחשבה בער

משמעות חמישית בלשון בער מלשון הוצאה לחוץ

ישנה משמעות חמישית, שהיא גם כן משמעות של כילוי אבל באופן אחר, וזה ביעור מעשרות וביעור פירות שביעית. בביעור מעשרות נאמר (דברים כו, יג) "בערתי הקודש מן הבית", והרי אין דין הביעור לכלות את הדבר, וכן בפירות שביעית הרי אדרבה אסור להפסידם שקי"ל 'לאכלה ולא להפסד', אלא משמעות הביעור כאן הוא ביעור מסוים, וכגון במעשרות שצריך לבערם מן הבית אבל לא לבערם מן העולם.

וכן הוא גם כן בעומק במצות ביעור חמץ. שהרי לדעת רבי יהודה 'אין ביעור חמץ אלא שריפה' (פסחים דף כא, א) וזהו ביעור כפשוטו. אבל לחכמים - 'אף מפרר וזורר לרוח או מטיל לים' (והוא כנגד ג' יסודות, שריפה - אש, זורה לרוח - רוח, ומטיל לים - מים).

והרי לחכמים, אין זה כילוי גמור של הדבר. אמנם בפשטות יש להבין שכשם שאפשר לכלות באש, כן הוא ב'זורר לרוח' או 'מטיל לים'. אבל מבואר בגדרי ביעור חמץ שיש בזה הבנה עמוקה יותר, וכמו שאמרנו (שם דף לא, ב) 'חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער'. והרי הדבר פשוט שחמץ זו אינו מבוער לגמרי מן העולם ואפשר להוציאו משם, אלא שביחס לביעור הנדרש בביעור חמץ הרי הוא חשוב כמבוער. וזו היא המשמעות החמישית ב'בער' כאמור שהיא גם כן משמעות של כילוי אבל כילוי ביחס למצב מסוים ולא כילוי כללי. ועין חשק שלמה, שביאר לשון גילוי, וכאשר מבער מן הבית נעשה במקום שבו הדבר היה, מגולה.

ב' משמעויות בשורש בער ושניהם באש

למילה 'בער' יש כמה משמעויות בלשון הקודש. משמעות ראשונה היא במובן של 'אש בוערת' כמו אש דולקת, וכמ"ש (שמות ג, ב) 'הסנה בער באש'. משמעות שניה היא ביעור מלשון 'כילוי', וכמ"ש (דברים יז, ז) "ובערת הרע מקרבך". 'ביעור' זו נאמר בתורה ביחס לכמה וכמה דברים. והנה גם משמעות זו השניה שורשה ב'בערת האש'. האש מכלה את מה שהיא בוערת בו, וכך הוא נעשה מבוער וכלוי. כפילות משמעות זו לגבי אש נמצאת בפרשת הסנה, כמ"ש "הסנה בער באש" ואח"כ כתוב "מדוע לא יבער הסנה". בפשטות הלשוניות סותרים זה את זה - הסנה בוער או שאינו בוער, אלא שאלו הם ב' משמעויות הבעירה - הסנה 'בוער' כמו הסנה 'דולק' במשמעות הראשונה, אבל 'לא יבער הסנה' במשמעות של 'בערה' ו'כילוי', כי הסנה איננו אוכל.

ב' משמעויות נוספות בשורש בער מלשון חסרון דעת

משמעות נוספת במילה 'בער' הוא אדם שאין בו דעת שנדמה כבהמה, וכמ"ש (תהלים עג, כב) "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך". מבואר מפשטות לשון דקרא (וכמו שמפרש הרד"ק שם) ש'בער' ענינו, אדם שאין בו דעת הדומה לבהמה, וכמ"ש (תהלים מט, יג) "נמשל כבהמות נדמו", (וזה ביחס לג' המוחין, חכמה בינה דעת, שמי שנסתלקו ממנו אלו הרי הוא 'בער').

משמעות רביעית היא בהמה ממש וכמ"ש (שמות כב, ד) "ושילח את בעירה", ומשמעות זו היא אחת עם המשמעות השלישית, שמאחר שלבהמה אין דעת היא נקראת 'בעירה' - 'בער'.

מדרגת הבהמה שבערת הלב גוברת בה וממילא אין לה דעת כלל

ובעומק זו מדרגת הבהמה ממש, שהאש שהיא כוח הלב והחמדה גובר אצלה על כוח המים - המוחין, וממילא אין לה דעת כלל. כן הדבר באדם 'בער', כי האש בוערת בקרבו ועל ידי כן מסתלקים המוחין כמבואר ונעשה חסר דעת כבהמה, אלא שאם הוא לרגעים אז הוא בבחינת לב שליט על המוח וכמ"ש רז"ל שרשעים הם ברשות ליבם. אבל אם זה בתמידות נעשה כילוי של המוחין ממש 'ובערת הרע מקרבך' בהיפוך רח"ל, והוא גם כן עניין רהיטי דמוחין - מרוצת המוחין שהוא מכח האש והוא ביטול הדעת. וזה גם כן ביטוי לשליטת הלב בכח האש על המוחין, וזהו ביטול המוחין, אבל קיום המוחין הוא תקיעת הדעת וכלשוננו של בעל התניא 'תוקע דעתו', יציבות המוחין היפך מרוצת המוחין שהוא מכח האש כאמור.

ויש להבין בזה עוד כי הנה שורש ב"ת עי"ן הוא מלשון 'בועה' ו'מבעבע', וזו ממש פעולת האש במים שהיא מבעבעת את המים בכח חומה. והנה מבואר בדברי רבותינו (ר' שלמה פפנהיים) 'בער' נוטריקון 'בא-ער', והוא ממש שורש 'בער' כאמור, כי האש גורמת במים התעוררות וזהו בער בא ער, וזו השפעת הלב בכח האש על המוחין שהם המים כנ"ל, שהתעוררות הלב גורמת התעוררות במוחין, אלא שכלב הוא בשרש התעוררות 'ער' ערעור, אבל במוחין הוא ב'ה' הרהור. וכך הוא ממש בטבע הבריאה בהתעוררות האדם בבוקר, כי בלילה ישן הלב ונח מתבערתו וכאשר מתעורר הלב מתעוררים המוחין ומיד מקיץ האדם, וזהו בעבוע המים שנעשה מכח האש כמבואר.

משמעות בער כהוצאה לחוץ בכח ההולדה

והנה עד כה נתבארו ד' משמעויות שבלשון 'בער' ששורשם באש ועתה יש לבאר

בער מלשון חסרון דעת שורשו בכח האש שגורמת לסילוק הדעת

והנה בביעור הרע ישנם ד' מיתות בית דין - סקילה שריפה הרג וחנוק, ולדעת רבי שמעון שריפה חמורה מכולם, והיינו שעיקר הביעור הוא בשריפה, וזהו ממש ביעור הרע וכמו שנתבאר ב' המשמעויות של דליקה וכילוי שהם באש, וזהו 'בער'. אולם ב' המשמעויות של אדם שאין בו דעת ובהמה ששורשם אחד כאמור, יש להבין במה הם שייכים לביעור במשמעות של שריפה.

בערת הלב גורמת לסילוק הדעת

ביאור הדבר. הנה יש לאדם מוח רוח ולב. מוח נגלה בו מיסוד המים כנודע, הריאה נגלה בו מיסוד הרוח, ולב מיסוד האש וכמ"ש (תהלים ט, ד) "חם לבי בקרבי". והנה אמרו חז"ל (ת"ז דף כז, א) "אלמלא כנפי ריאה דנשבי על לבא הווי לבא אוקיד כל גופא". ביאור הדבר, שהלב שהוא אש כנ"ל שמבעיר ומכלה כל הגוף, אלא שהרוח שבריאה מצננת את האש, וכמ"ש (תהלים שם) "בהגיגי תבער אש", וזה מכח ה'חם לבי בקרבי'. היינו שבערת הלב בתשוקה ורצון מבטלת את כל קומת הדעת וזהו שכבערת הלב מסתלקים המוחין, ואז נעשה האדם 'בער' במשמעות של חסר דעת כבהמה. ויש לבאר דבר זה עוד, כי הנה המוחין הם מים, והם מים שוקטים מים צלולים ובהירים, וזהו בהירות המוחין, אבל בערת הלב היא מסלקת בהירות המוחין ונעשה חסר דעת.

והנה מבואר בראב"ד ועוד ראשונים שהרעב נגרם מכח האש שבגוף האדם שמבערת ומכלה. מכח זה נעשה האדם רעב להכניס לגופו ולבנותו, והנה הרעב הוא גם כן טשטוש המוחין, אם מכח מה שגורם הרעב, אם מכח מה שהלב גורם לו לרעב שלא לצורך וכמ"ש (משלי יג, כה) "בטן רעשים תחסר", בין כך ובין כך הוא בערת האש שבלב שמסלקת המוחין כאמור.

כמו שנתבאר במשמעות 'בער' הוא סילוק המוחין כבהמה, ועל ידי זה נעשה הולד.

בלע בן בעור בלע - בלוע, בעור - יציאה לחוץ

והנה נבוא עתה לעיקרם של דברים, פעם הראשונה שמצינו בתורה לשון 'בער' הוא בפרשת ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכמ"ש (בראשית לו, לב) "וימלוך באדום בלע בן בעור", בעור אותיות בער. והנה לפי המבואר למעלה המשמעות החמישית במילת 'בער' שהיא הוצאה לחוץ, נמצא בלע בן בעור דבר והיפוכו, 'בלע' הוא בלוע כניסה לפנים ו'בעור' הוא בער יציאה לחוץ, ובאמת אמרו חז"ל בלע בן בעור הוא בלעם ועליו דרשו חז"ל (סנהדרין דף קה, א) שאף שהיה בלעם בנו של בעור היה אביו של בעור בנביאות וכמ"ש בלעם בנו בעור, וזהו דבר והיפוכו כנ"ל ועוד יבואר דבר זה לפנינו.

בכח הדעת כוללים שני ההפכים בלע ובער

והנה בבלעם נאמר 'ודע דעת עליון' והיינו ששורשו בדעת כמ"ש האריז"ל, וענין הסתירה הזו שהיא הדבר והיפוכו זהו ממש ענין הדעת כנודע שהיא כוללת בתוכה ב' צדדים. דוגמא לזה בעדת קורח שחלקם נבלעו באדמה וחלקם נשרפו, חלקם נבלעו 'בלע' וחלקם נשרפו 'בער', וזהו 'עדת' קורח בבחינת הדעת הכוללת שני ההפכים הללו. והנה אותיות השוות ב'בלע' ו'בער' הם 'בע' שענינם בעבוע כמבואר למעלה, בבלע הבעבוע הוא כבלוע, ובבער הבעבוע הוא יוצא לחוץ. ובעובר ישנם גם כן שני צדדים אלו - יציאתו מאביו בכח ההולדה הוא 'בער' כמבואר למעלה וזהו היציאה לחוץ, אבל באמו הוא בלוע - עובר ירך אמו.

ויש להוסיף בזה עוד, שהנה בביעור חמץ

המשמעות החמישית בלשון 'בער' שהיא כילוי ממקום מסוים כבמעשרות איך היא שייכת לאש דווקא. ויש להקדים ולבאר עוד פירוש המילה 'בער' למשמעות זו, שהנה בשורש 'בער' יש גם כן 'בר-ע', ובר הוא לשון 'חוץ' - להוציא לחוץ. והנה עיקר ההוצאה לחוץ בגופו של אדם (בגופו דייקא, לא בראשו) הוא כח ההולדה שבזה מוציא האדם חוץ לגופו ונעשה מזה ולד שהוא חוץ אליו, וזהו 'בן' בלשון ארמית שהוא בר - 'חוץ'. ויש בזה כמובן צד התיקון וצד הקלקול. עשוי הוא יציאה לחוץ דקלקול ולכן נקרא עשוי - 'ע' - שיו' כמו שדורשים רבותינו, 'ע' אומות שהם שווא שעשוי הוא השורש להם והיפוך זה ביעקב - 'ע' יוצאי ירך יעקב.

כח ההולדה בכח בערת האש

נמצא שמשמעות 'בער' כאן היא היציאה לחוץ, ושורשו הוא כח ההולדה שהוא שורש היציאה לחוץ. והנה כח ההולדה נעשה רק בחמימות כנודע, ובלא החמימות אבר מת אינו מוליד, ואף בנתעברה באמבטי צריך שתעשה היציאה בחמימות כמובן, ודבר זה ברור על פי חוקי הטבע שטיפת זרע שיצאה בלא חמימות אינה מולידה, הרי שמשמעות זו של 'בער' גם כן שורשה בחמימות האש שמכוחה היציאה לחוץ בשורשה כנ"ל.

ויש בזה גם כן מובן נוסף, כי הנה יש להתבונן במהות מעשה הזיווג שמחד גיסא אמרו רבותינו אין קישוי אלא לדעת - לדעת דייקא. לכן היפוך אותיות 'בער' זה 'רבע' מלשון רביעה שהוא בדעת היפך בער. אבל מצד שני מעשה ההולדה הוא מעשה של קלות ראש שעל זה תיקן עזרא טבילת בעלי קריין. אבל ביאור העניין, שסדר הדברים הוא שבתחילה נצרכת הקלות ראש ואחר כך בא הדעת, וענין הדעת שצריכים כאן הוא כדי להמשיך הטיפה מן המוח כנודע, ונמצא שבכח ההולדה מסתלקים המוחין ויוצאים לחוץ, וזה

יסוד בלע ובער מתגלה בשיניים

ויש להעמיק בזה עוד, שהנה אמרו חז"ל בסדר ההגדה 'רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם אף אתה הקהה את שיניו וכו', מה עניין הקהה את שיניו דייקא, ובכלל יש להבין הרי טעותו של הרשע היא בדעת לא בשיניו ואם כן צריך היה להקהות את דעתו, ואם כן למה הקהה את שיניו. והנה ישראל כשהיו במצרים היו במדרגת עובר כמבואר בכתובים שיציאת מצרים נקראת לידה כמ"ש (יחזקאל טז, ד) "ומולדותיך ביום הולדת אותך", וזהו בלע כנ"ל שהיו בלועים במצרים, וביציאת מצרים יצאו לחוץ להתגלות וזהו 'בער' כאמור יציאה לחוץ. הרי מבואר שמהלך גלות ויציאת מצרים הוא כנגד השיניים שבהם גם כן דבר והיפוכו בלוע ויציאה, אלא שזה בצד התיקון וכדיבואר עוד לפנינו, ולכן הקהה את שיניו דייקא שבהם בחינת דבר והיפוכו 'בלע' ו'בער', וברשע הוא בבחינת הקלקול כבלעם בן בעור וכפי שיבואר להלן.

משה בבחינת בלע ובער כנגד בלעם

והנה, המוציא ממצרים הוא משה, ובלעם כנגד משה כמו שאמרו רז"ל בישראל לא קם נביא כמשה אבל באוה"ע קם ומנו בלעם. ומשה גם כן עניינו בלוע ויציאה לחוץ, שהנה משה נולד לז' חדשים, וזהו הגילוי יציאה לחוץ, ואח"כ ותצפנהו ג' ירחים, חזר להיות בלוע, [וגם כן בתיבה היה בלוע שהיה מוצפן שם, ובדרך רמז יש לומר שהנה 'בער' במילוי הוא בגימטריא 'כמשל'ש חדשי'ם, וזהו בער בבחינת בלוע כמו שנתבאר לגבי חמץ שכופה עליו כלי]. ועתה יש להבין מה בין משה לבלעם שמשה הוא בבחינת הטוב של בלע ובער, ובלעם הוא בחינת הרע של בלע ובער, ויש להקדים שמשה לאחר שהוציא את ישראל ממצרים בבחינת בער, היה צריך להכניסם לארץ ישראל בבחינת בלע, ורמז לזה 'ארץ זבת חלב ודבש' עולה גם כן 'בער' במילוי.

לדעת חכמים מפרר וזורר או מטיל לים, ונתבאר למעלה שזהו מהלך ביעור של הוצאה לחוץ, והנה בנפלה עליו מפולת הוא במהלך של בלוע, וכמו שאמרו בגמ' המוצא חמץ בשבת או יו"ט כופה עליו כלי ומבטלו בלב, מהלך של בלוע, וזהו גם כן דבר והיפוכו.

באכילת אדם יש ב' חלקים, האחד האכילה עצמה והשני הטעם, בפעולת האכילה עצמה גם כן יש שני חלקים הלעיסה בשיניו והבליעה, וזהו בעצם החילוק בין אכילה לשתייה, שבאכילה לועס בשיניו ובלוע, ובשתייה בולע מיד, אבל הטעם קיים בשניהם. אכילת עשוי הלעיטני נא מן האדום האדום הזה היא בליעה לבד, בלא הבירור אוכל ופסולת שנעשה על ידי ל"ב השיניים כמ"ש האריז"ל, וזהו גם כן בלע בן בעור מלך הראשון של אדום, בלע שהוא בולע בלא בירור. ובבליעה הבירור הוא על ידי הטעם, וזהו התיקון של גלות מצרים שבעיני טעם מרור, וכן הוא ביצחק שביקש מעשיו לעשות לו מטעמים כאשר אהב, ולמעשה יעקב הביא את המטעמים, והיינו שבירור הטעם יכול להעשות רק על ידי יעקב ולא ע"י עשיו [ויש להרחיב בזה עוד].

שורש אדום הוא דבר והיפוכו בלע ובער

'בלע בן בעור' הוא המלך הראשון במלכי אדום, ועניינו דבר והיפוכו כנתבאר בלע - בלוע, בעור - יציאה לחוץ. נמצא שזה שורש עניינה של אדום שהמלך הראשון הוא שורש הכל, וכן הוא בגמרא (ב"ק דף ג, ב) לדעת שמואל שמבעה זה השן ודריש לה מלשון הכתוב 'איך נחפשו עשיו נבעו מצפוני' איזהו דבר שפעמים מכוסה פעמים מגולה זה השן, וזהו שורש עשיו כאמור, פעמים מכוסה בלע, פעמים מגולה בער, ואלו הם השיניים שיש בהם דבר והיפוכו בלוע ויציאה לחוץ.

יציאת מצרים בבחינת בלע ובער

והנה שורש הירידה למצרים היתה ביוסף כנודע כמ"ש (תהילים קה יז) "שלח לפנייהם איש לעבד נמכר יוסף". וקראוהו נער בלשון זלזול כמו שאמרו חז"ל, ואחר שפתר חלומות פרעה אמר עליו "אין נבון וחכם כמוך" (בראשית מא, טז). וזהו יוסף שהוא היפך הבער, וזה היה גם כן שורש היציאה ממצרים, וכמ"ש "ואת עצמות יוסף לקח עמו", משה שהוא המוציא לקח עמו את עצמות יוסף. והנה משה גדל בלוע בבית פרעה, ולאחר מכן בורח למדין, וזהו בער יציאה לחוץ כנ"ל, ואחר כך חוזר, וזהו ג' דרגות של 'ברח' 'בחר' ו'חביר', היינו שבתחילה הוא בורח ואח"כ חוזר וכך הוא מחבר שניהם כפי שיבואר לפנינו בע"ה.

שורש היציאה בכח בער

והנה כאשר משה בורח למדין נעשה רועה צאן ליתרו במדבר, ואז בבריתו, שהיא בער יציאה לחוץ כנ"ל, נגלה אליו מלאך ה' בסנה, וגילוי הסנה הוא גם כן בבער - "הסנה בער באש", וזה היה ראשית הגילוי למשה ושורש יציאת מצרים. נמצא ששורש גילוי יציאת מצרים היתה בבער, וכן סוף ותכלית יציאת מצרים שהיה במעמד הר סיני היה גם כן בבער אש וכמ"ש (דברים ד, יא) "וההר בער באש עד לב השמים".

כילוי האש הוא כח המחלוקת

נחזור לשורשי הדברים, האש קרויה בער על שם דליקתה ועל שם הכילוי כמבואר, והנה האש שבסנה בוערת בדליקה אבל אינה מכלה, ויש להבין מה עניין האש שבווערת ואינה מכלה.

ובהקדם יש לבאר מהות הכילוי של האש, שהנה אש גיהנם נכרא ביום שני כמ"ש בגמ' (פסחים נד, א) וביום שני נבראה מחלוקת, ובשורשם יש להבין שעניינם אחד כי עניין המחלוקת הוא הכילוי של הצד האחר.

הדוגמא לזה בעדת קרח שנשרפו חלקם באש, והיינו שנשרפו באש המחלוקת כפשוטו. וביתר ביאור, זהו שורש החילוק בין חלוקה למחלוקת, כי אם יש חלוקה בטלה מחלוקת, וכבריש שנים או חזין בטלית 'זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי' היינו מחלוקת, שכל אחד מבטל חלק חבירו בטלית, לכן דינם יחלוקו וכל אחד לוקח חלקו ומסלק ידו מחלק חבירו, וממילא בטלה מחלוקת, כי במחלוקת כל אחד מבטל את חבירו, אבל בחלוקה כל אחד מתגדר במקומו ואינו מבטל חבירו כלל.

הרי מבואר שמהות כח הכילוי של האש הוא התגלות של כח המחלוקת שבה, שכל עניינה של האש הוא לבטל כל מציאות אחרת חוזה לה, וממילא היא מכלה הכל.

יציאת משה ממצרים מכח המחלוקת

ועתה יש לירד עוד לשורשי הדברים, כי משה הגיע לסנה מחמת מה שברח ממצרים כנתבאר, ובריתו ממצרים נגרמה מחמת דתן ואבירם - 'הלהרגני אתה אומר' וכמו שאמרו חז"ל ראה שיש דלטורין ביניהם, דלטורין זהו סוד המחלוקת שמבטלים זה את זה היפוך השלום שנותן כל אחד מקום לחבירו. וזהו שורש אש המחלוקת כנ"ל, וזהו אבירם אותיות 'עברי' [בחילוף אל"ף בעי"ן], כי משה העברי כולל שני העברים בשלום, אבל אבירם בצד הרע כבלעם בסוד המחלוקת כולל שני הצדדים במחלוקת וכדיבואר עוד לפנינו.

האש שבסנה בסוד השלום

ועתה נבוא להבין סוד האש שבסנה, כי אחר שאינה מכלה הרי היא אש של שלום, ונתבאר שצד המחלוקת שבאש הוא הכילוי, וזהו צד התיקון שבמשה נגד צד הקלקול שבבלעם, כי בבלעם בלע ובער דבר והיפוכו בסוד המחלוקת, ב' צדדים שמבטלים זה את זה ואינם יכולים לשכון יחד, אבל במשה נכללים בלע ובער יחד, כי בסוד השלום ה'בער' נעשה

והנה משה רבינו הוא מדריגת הדעת דקדושה כנ"ל והוא כולל ומחבר ב' צדדים, וזהו גם כן ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה, כי בסוד הדעת הוא כולל בתוכו גם צד הבהמה. אבל בבלעם דרשו חז"ל שהיה עושה עם אתונו מעשה אישות, והיינו שאינו כולל בתוכו צד הבהמה אלא שהוא נעשה במדריגת בהמה ממש, וזהו בלעם בן בעור ממש, 'בן בעור' מלשון בהמה, במדריגת בהמה. והנה בחטא אדה"ר דרשו חז"ל (פסחים דף ק"ה, א) שבשעה שאמר הקב"ה לאדם 'קוץ ודרדר תצמיח לך' זלגו עיניו דמעות אמר לפניו רבש"ע אני ובהמתי נאכל באכילת אחד, וזהו צד הקלקול שנעשה שווה כביכול לבהמתו אחר החטא, ובבלעם זהו צירוף ממש 'אני אתונך אשר רכבת עלי מעודך'.

קרבת פסח הוא העלאת מדרגת הבהמה

והנה בצד התיקון אדרבה צריך לצרף הבהמה אל האדם במהלכים של תיקון, וזה בסוד קרבן פסח, כי הנה כל הקרבנות אין צריך לאכלם מביא הקרבן אלא צריך שיאכל הקרבן, אבל קרבן פסח עיקר דינו הוא אכילת בעליו דווקא, וזהו ממש דין עשיית הקרבן, והיינו שצריך לצרף אליו הבהמה בדרך קרבן שהוא מעלה אותה. ועוד יש לבאר בזה שדין אכילת קרבן פסח היא לתיאבון, ואכילת תיאבון היינו אכילה שהוא מתחבר עמה ואין הגוף דוחה אותה כאכילה גסה, וזהו ממש מן הטעם הנ"ל שצריך לקשר ולצרף אליו את הבהמה וכך הוא אופן עלייתה וזה בצד התיקון כנ"ל, להוציא מבלעם צד הקלקול שמתקשר בבהמתו גם כן אבל אדרבה הוא יורד ממדרגתו למדרגת בהמה, וזהו ענין משה שאדרבה הוא מעלה מדריגת בהמה למדריגת אדם בסוד הקרבן שהוא להעלות כנודע.

'ערב' בלשון חיבור, כהלווה המביא ערב שיתחבר עמו בהלוואה, והיינו שגם היוצא לחוץ הרי הוא מקושר ומחובר לבלוע בפנים, והיינו שמתחברים הצדדים זה לזה וזהו עניינו של שלום.

יציאת מצרים בכח השלום

וזהו סוד יציאת מצרים ששורשה בסנה, כי יציאת מצרים היתה יציאת כנסת ישראל כגוף אחד בסוד השלום, לא יציאת יחידים, וזהו בכוחו של משה דייקא וכמו שאמרו חז"ל (שה"ש רבה א) "מעשה וילדה אחת במצרים ששים רבוא בכרס אחת זו יוכבד שילדה את משה ששקול כנגד ששים רבוא שהם כל ישראל". והיינו שמשה הוא כללות ישראל כגוף אחד ולכן בו דווקא נעשית היציאה.

מדריגת משה בשלום

ובמשה קיים שורש מדרגת ערבות התורה שהוא סוד החיבור לתורה וכמ"ש 'זכרו תורת משה עבדי', כי סוד החיבור הוא במשה סוד השלום המחבר, והתורה נקראת על שמו. וזוהי גם כן המדריגה העליונה ברקיעים וכמו שאמרו חז"ל (תגינה דף יב, ב) שרקיע העליון נקרא ערבות וכמ"ש רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק. וסוד הדבר כי בעוה"ז המוות יפריד ושורש כל הפירוד הוא המוות, אבל במדרגת החיבור הוא שש ושמח כי אדרבה שם מתגלה שגם היציאה לחוץ הגדולה ביותר היא מחוברת ביותר, וזוהי בכללות מדריגת משה בסוד ה'סנה בוער באש' 'הסנה איננו אוכל', כי אדרבה הסנה מתחבר במקום להתבטל.

משה כולל בתוכו צד הבהמה כנגד בלעם שמשותווה לבהמה

ויש לבאר עוד, כי הנה דרשו חז"ל (פסחים דף ה, ב) עה"פ אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה,

ביעור במשמעות של 'אין בו דעת' ובמשמעות של בהמה, בצד התיקון הוא בסוד מי שהם ערומים בדעת ומשימין עצמן כבהמה כנ"ל, שהוא מצרף מדרגת הבהמה להעלותה ולצרפה אל הקדושה גם כן, והיפוכו בבלעם שמצטרף אל בהמתו לירד עמה.

ובמהלך החמישי ביעור מלשון יציאה לחוץ, הוא בחטא העגל שמשה תקע אהלו מחוץ למחנה, וזה התיקון הוצאת הקדושה לחוץ שלא תטמא, וגם כן במהלך של בלוע שכלול בזה, ששם משה מסווה על פניו לכסות הקדושה שלא היתה לפי מדרגתם אחר החטא.

והנה משורש זה גם כן עניין הערב רב, שהערב רב הם החסרי דעת כבהמה ומשה רצה להעלותם ולצרפם, וכדברי האריז"ל 'ערב רב' בגימטריא 'דעת' שרצה לצרפם אל הדעת והקלקול בזה היה בדעת כנ"ל.

מיתת משה בערבות מואב מכח קלקולו של בלעם שם

והנה בעניין מיתת משה קודם שנכנסו ישראל לארץ ישראל, שהיה צריך להיות סוף תיקונו של משה להכניסם לארץ, ושם מת משה בערבות מואב, העניין בזה הוא הקלקול שנתקלקלו ישראל במואב, וזה נעשה מכח עצת בלעם בן בעור כמו שאמרו חז"ל, והן הן הדברים, כי בלעם עומד כנגד משה, בלעם בכח הדעת דטומאה לצרף ב' הצדדים בפירוד, וזו היתה עצתו כמו שאמרו רז"ל היו מושיבים זקנה מבחוח וילדה מבפנים וכך היו מחטיאים אותם, וזהו חיבור ב' הצדדים זקנה וילדה, אלא שהוא בקלקול כנ"ל, ובזה מת משה ולא הצליח לתקן.

קבורת משה בערבות מואב לתקן קלקולו של בלעם

והנה קבורת משה בערבות מואב, וזהו מהלך התיקון כנגד קלקולו של בלעם שם, בסוד קבורת משה שהיא כוללת ב' הצדדים,

מצה כנגד לחם עוני וכנגד החיפזון לצרף שניהם

והנה המצה שאנו אוכלים כתיב על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, ובסדר ההגדה אנו אומרים 'כהא לחמא עניא די אכלו אהבתנא', היינו שהמצה היא זכרון ללחם עוני שאכלו במצרים לא למצות שאכלו ביציאה ממצרים ולכאורה הדברים סותרים. אבל עומק הדברים על פי המבואר שיציאת מצרים בסוד משה בסוד הדעת שכוללת ב' הצדדים, ובזה נכללים ב' מדריגות - א. לחם עוני כנגד מה שהיו בלועים במצרים ב. מה שלא הספיק להחמיץ כנגד היציאה. וביאור הדברים הוא שיש לצרף גם מה שהיו בלועים במצרים במדרגת בהמה סוד לחם עוני - הא לחמא עניא, ולהעלותה למדרגת אדם ביציאה שאכלו בחיפזון.

ויש להוסיף בזה, 'מצה' בגימטריא קל"ה וזה 'נשים דעתן קלה'. ומבואר בדברי רבותינו נשים דעתן קלה היינו שאין להן דעת שלימה הכוללת ב' צדדים, אלא רק צד הגבורות בלא החסדים, וזה קל"ה בגימטריא ה' פעמים שם הוי"ה - ה' גבורות בלא החסדים, אבל הזכר שדעתו שלימה כולל שניהם ה' חסדים וה' גבורות, וזהו סוד היציאה ממצרים על יד משה דרגא דדעת.

ביאור חמשת לשונות בער בצד התיקון

אחר שנתבאר כל זה נברר בקצרה חמשת פירושי לשון בער בצד התיקון כנגד צד הקלקול. ביעור במשמעות של דלקה זהו אש של שלום שאינה מכלה כמו שנתבאר, וזהו משה ממש לצרף הכל להיות אחד שלם בלא פירוד. ביעור במשמעות של כילוי הוא כילוי הרע, וכמו שדרשו חז"ל 'ותרא אותו כי טוב' שנוולד מהול, והיינו שב'ערל' אותיות 'רע', ותרא אותו כי טוב שלא היה בו רע כלל שנוולד מהול, וזהו כילוי הרע לגמרי שאינו קיים כלל.

צירוף הבהמה אל האדם להעלותה, וכן הוא במתן תורה שזהו גילוי האדם על החומר בסוד הבהמה, וכן הוא בסוכות ולמקנהו עשה סוכות, עניין השבעים פרים שבחג, וזהו גם כן לצרף הבהמה אל האדם.

בביאת משיח תתחבר הבהמה באדם בשלימות

אבל תכלית כל זה יהיה בביאת המשיח, ואז יהיה בשלימות, ויהיה מרע שבבער, רע מלשון רעות וחברות, וסוד הרעות הוא צירוף הבהמה לאדם שיהיה בשלימות, צירוף החומר שיתחבר לגמרי לטוב ויהיה נכלל עמו, וזהו חמורו של משיח כדברי המהר"ל הידועים חמור חומר, וזהו אדם ובהמה תושיע ה'.

ועד שיבוא משיח מאיר האור הזה על דרך בעבוע, כמו שנתבאר למעלה שיש התעוררות אבל אינה משלמת, בסוד עקבתא דמשיחא שמתחיל להתעורר עד שיבוא משיח, אבל במדריגת דור אחרון על דרך כלל הדברים נופלים לצד הטומאה, בלע כן בעור, אבל כשיבוא משיח יאיר צד התיקון לגמרי.

בלוע ויציאה לחוץ כנגד קלקולו של בלעם שמצרף ב' הצדדים לצד הרע, וביאור העניין כי הקבורה היא בסוד הנעלמות שנעלם מן העולם, וביותר במשה שלא ידע איש את קבורתו, הרי קבורתו היא תכלית ההעלמות, וזהו הבלוע, אבל בגילוי הוא בסוד הגלגול שאדם חוזר ומתגלה, וביותר במשה שחוזר ומתגלגל בכל דור ודור כנודע בסוד משה שפיר קאמרת, וכעין דברי המהר"ל הידועים בגלות וגאולה ששורש שניהם 'גל', אלא שבגלות הוא מכוסה ובגאולה מתגלה, ומשה בקבורתו כולל ב' הצדדים המכוסה והמתגלה וכוללם יחד, וכפי ערך מה שנתבאר היינו שמשה מצרף גם מדרגת הכיסוי ההעלמות שבקבורה שהיא צד הנמוך שבזה, כעין בער דבהמה, אל מדרגת הגילוי מדרגת האדם לתקן בה את מדרגת הבהמה, ובזה נתקן קלקולו של בלעם שצירף מדרגת האדם אל מדרגת הבהמה לקלקל בה את האדם.

ברכת שהחיינו כנגד צירוף אדם ובהמה

ולחסיף עוד בבירור הדברים, הנה כשיבוא משיח צריך לברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, וכן בכל מועד אנו מברכים כן, והנה 'זמן' גימטריא צ"ז, 'אדם ו'בהמה', שזהו הזמן בתיקון, צירוף מדרגת הבהמה למדרגת האדם להעלותה, וראשית זה בפסח שהוא המועד הראשון, וכפי שנתבאר באורך שזה נעשה ביציאת מצרים בכללות ובקרבן פסח בפרטות,

ב-ע בער כלבביפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 3428.3600

סוגיות במחשבה בער

נושאת במלוא האחריות להנהגתו ושמירתו (עיין ב"ק, ג, ע"א; טו ע"ב), מעשה זה נקרא "בער", ובעל החי עצמו "בעיר", עכ"ל.

וקרוב לכך אדם הדומה לבהמה נקרא "בער", כי כל היותו דומה לבהמה הנקראת בעיר. וכפשוטו כי שכלו אינו והוא כמתכלה, וכל כילוי נקרא לשון בער, ושורשו באש. וכתב רש"ר הירש (משפטים, כד, ד, ד"ה עתה) וז"ל, כוחו המכלה של יצר בעלי חיים, קרוי בער, בדומה לאכילת האש, עכ"ל.

ובמלבי"ם (ויקרא, אחרי מות, אות ע) כתב וז"ל, מבואר אצלי בגדרי שמות הנרדפים, דלק - בער - יצת - שרף - אכל, שהפעלים דלק בער יצת מציינים איכות ההדלקה וההבערה משיאחוז האור ומדליקו, או מאחז האור בעצים ומבעירם, ובאו ע"ז כמה לשונות. אבל פעל שרף מציין שריפת הדבר עצמו וכו', עכ"ל, עיי"ש. ולדבריו מבואר שלשון בער אינו לשון כילוי, אלא עצם האש הדולקת. ועיין עוד בדבריו (צו, אות ט).

אולם עוד כתב (קדושים, אות נד) וז"ל, בער, בא-ער, מלשון עירו וגילוי שנעשה במקום פנוי, עכ"ל. ולפ"ז אינו על פעולת הכילוי, אלא על תוצאתו, שנעשה מקום גלוי, ודו"ק.

וכן שם אדם בעור. וכתב בבאור שמות נרדפים שבתנ"ך (אות כ, ערך כסיל בער אויל פתי) וז"ל, בער הוא אשר נפשו נמשכה אחר התאוה, עכ"ל, עיי"ש.

והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל, ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה (שמות, ג, ד).

וכתב בספר השורשים לרד"ק (ערך בער) וז"ל, אלא שענין ה"בערה" נופל על האש בעצמו אפילו לא תצא פעולתו אל אחר, וענין ה"שרפה" באש תצא פעולתו אל אחר לעולם, עכ"ל.

וברש"ר הירש (חיי שרה, כד, יא, ד"ה אל באר) כתב וז"ל, באר - בהר - בער, מורים כולם על יציאה מזהירה מהשורה. בער - זוהר האש העולה ומאיר, עכ"ל, עיי"ש. ועיין עוד בדבריו (ויגש, מו, יז, ד"ה טענו). וכתב בכתב והקבלה (שמות, ג, ג) וז"ל, שרש בער ישמש על הדליקה והשרפה, לפי שהוא "מכלה ומבעיר מן העולם" את חלקי הנשרף וכו'. הסנה בער באש, הוא תחלת השריפה בשעה שהוא דולק, מדוע לא יבער הסנה הוא סוף השריפה, מדוע לא יכלה ויתבער ממציאות, עכ"ל, עיי"ש.

וכן בעל חי נקרא בעיר - בעירה, ושלח את בעירה. עיין רד"ק הנ"ל. וכתב הרש"ר הירש (ויגש, יז, יז) וז"ל, מאיזו בחינה נקרא בעל חי בעור, הוא נקרא "חיה" במידה שהוא מייצג את החיים, בניגוד לעולם הצומח. ובהמה במידה שהוא נכנע לאדם, כ"במה" לגדולתו. בעיר הוא בעל החי מצד אופיו האינסטינקטיבי וכו', מחוסר הרצון החפשי, וכך המעשה הטבעי של בעל החי המסכן את רכושו של זר, "שן ורגל", שביחס אליו הוא מועד מתחילתו, ודעת בעלים



מדור
רל"א
שערים

צירוף

ב-ע / ב-ר / ע-ר

ב-ע

כנ"ל. אולם כאשר אכל מעץ הדעת, דבק בקלקול במדרגת בטן רשעים תחסר, בחינת רעב, עב-ר. ונפילה זו היא בבחינת ירידה ממדרגת הנהגה ניסית, להנהגת הטבע, טבע, עב-ט. כי הנהגת הטבע היא עביות, שנראה כהנהגה כללית, ואין ניכר הנהגת השגחה פרטית, שהיא הנהגה של דקות. והנחסר הנהגה פרטית, עלול כל חולי ומדוה. ואזי עביות זו נעשה בעבוע, בע - בע.

וע"י נפילתו זו נפל ממדרגת אדם דקדושה למדרגת אדם בליעל, כי ביום מתגלה הראות והדקות, ובלילה נגלה העביות. ולכך העננים המסתירים את האור ונראה כעין לילה נקראים עבים, לשון עביות. ואצל כל אדם יש מקום שהוא בבחינת בליעל, בלי-עול, והוא העקב, עב-ק, מקום שאדם לא חלי ולא מרגיש לרוב עביותו. ואת עביות זו בא יעקב אבינו לתקן יעקב, עב-יק. ועיקר תיקון העביות שבנפש, הוא ע"ש הנ"ל, נעלבים ואינם עולבים, עלב, עב-ל. כי הנעלב ואינו עולב, מבטל עביותו ונעשה דק ועדין. ומאידך יש עבודה של עביות דקדושה שהוא בחינת יעקב חבל נחלתו, כחבל עב שיש בו ג' חוטים. והוא בחינת מצות ג' הדסים בסוכות, הנקראים עבותות. עביות דקדושה. ובנין עביות זו נבנית אצל כל אדם בהיותו עובר במעי אמו, שתחילה הוא טיפה דקה, ונעשה עב, וע"ש כן נקרא עובר, עב-ור. והוא בלוע באמו, עב - ל, ואמו נעשה עבה מחמתו. ומלאך המלמדו כל התורה הוא מכח עביות שם ע"ב, מילוי. ע"ב כנ"ל. וזהו תורתו של יעקב, איש תם יושב אהלים, מעין עובר בתוך אהל.

ואח"כ נושא אשה ונעשה בעל, בע - ל, נעשה לו עביות של צירוף לאשתו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: ערב, עשב, שבע, עזב, עצב, עבד, ארבע, אבעבעת, בעבוע, אלישבע, אצבע, שבע, בלע, בקע, בקעה, גביע, גבעון, גלבע, בצע, בקע, יעקב, טבע, טבעת, בלעדי, בעל, עלב, עבר, עבירה, בעבור, עבט, עברה, בועז, בער, רעב, בערה, תועבה, תועבה, גבעל, מערב, ערב, בליעל, בלעם, טבע, ירבעם, נובע, טבעת, עב, עברי, עיבל, עכבור, עמינדב, עקרב, עקב, צבע, בצע, יעיב, מטבע, נבע, נבעית, נבע, עבדיה, עבות, עובר, עובד, עכביש, ענב, בעט, בעת.

הנה נודע שם הוי"ה, יש בו ד' אופני מילוי, והראשון בהם כאשר ממלאים יוד, הי, וי, הי, עולה ע"ב, לשון עיבוי. כי שם הוי"ה עצם, והמילוי עיבוי. והוא השורש לשם בן ע"ב אותיות, היוצא מן הפסוק, ויסע, ויבא, ויט, כנודע. וכל אלו שיש אותיות ע"ב בשמם, כגון יעקב, עב-קי, בעז, עב-ז, עמינדב, עב-מינד, עבדיה, עב-דיה, ינקיתם משם זה.

וכאשר מדרגת ע"ב עיבוי זה הוא במדרגת רצוא ושוב, נעשה בעבוע.

ושורש עיבוי זה הוא השורש לכה עיבוי של רע, כי עצם מילוי אותיות שורשם בשורש לרע, כנודע, מילוי גימט' אלקים, והוא שורש לאלהים אחרים. ובפרטות תחילת כל המילויים, מילוי שם הוי"ה ביודין ע"ב. ושורש הרע נקרא עקרב קשה מנחש כמ"ש בברכות (שכרוך על עקבו מפסיק). עקרב, עב-קר. עביות היוצרת קרירות, שורש לעמלק "אשר קרך". ובנפש זהו אדם בליעל, עב - ליל, חשך עבה כמו שהיה במצרים. ונגלה בנפש כח מבעט, בעט, בע - ט. וכן כח בעתה בעת, בע - ת. וזהו בחינת בלעם, בע - לם.

ונודע שמדרגת נפש, שורש הרע הוא בחינת ערב רב. ערב עב-ר. מלשון עב רע. ועמלק אחד מן ה' מיני ערב רב, ונודע שערב רב גימט' דעת, דעת דלקולק, והוא בחינת בלעם, יודעי דעת עליון. בלעם עב-מל. ושורש קלקול זה נתגלה באכילה מעץ הדעת טוב ורע. ושם נתקלל אדה"ר וחווה, בעצבות. בעצבון תאכלנה, הרבה ארבה עצבונך וגו'. עצב, עב-צ. כי החטא יוצר עיבוי. ולחד מ"ד עץ שאכל ממנו אדה"ר ענבים היה, ענב, עב-ן. ואילו אכל מעץ החיים היה דבק במדרגת מים חיים, נביעה. נבע, עב-ן. היפך ענב, נבע. עץ הדעת, ענב, עץ החיים, נבע. ובאכילתו בעץ הדעת, איבד את שורש החכמה, עץ החיים, ונעשה בער, בע - ר, כסיל.

ופעולת החטא נקראת עבירה, עב-ר. וע"י אכילתו דבק בתועבה, תעב, ת-עב. ומתולדת החטא שנפל ממדרגת בן, שהרי היה יצור כפיו של הקב"ה, למדרגת עבד. עבד, עב-ד. ואז נעזב ממנו ית"ש ונתגרש מג"ע. עוב, עב-ז. והבן שעצם העביות הוא גופא העזיבה. ואילו זכה והיה אכילתו מעץ החיים, היה אז בבחינת צדיק אכל לשבע נפשו, שבע, עב-ש עביות דקדושה,

ב-ר

וערבבם. ונקרא כן כמ"ש חז"ל שסיתו ריב. כי יש כח דיבור באדם, דבר, ד-בר. וכאשר זהו דיבור עליון הוא בבחינת "פתח פיו ויאירו דבריו", בחינת ברירות, וזהו הדיבור שמוציא פרי המחשבה והרצון לבר, לחוץ, וע"ד כלל לזולתו. אולם בדיבור יש תערוכת של כ"ב אותיות. וכאשר נופל לקלקול נעשה עירוב דקלקול בחינת סנחריב, שסיתו שיחה - דיבור של ריב. וכל זאת מכח דעת המתגלה בפה, דעת-עירוב דקלקול. והנה כתיב "דבר מלך שלטון", מכח הדיבור שולט על אלו שלבר ממנו. ושם נעשה שורש הריב, חלוקת המלוכה, בין ירבעם ורחבעם שיש בשמותם אותיות רב.

והנה כאשר מתגלה בחינת קלקול נעשה ריב, בשורשו הוא בחינת שרב, ש-רב, ריבוי הארה מעל גבולות הכלי. אולם כאשר זו הארה דתיקון הוא בחינת אברהם, בר-אהם, שנאמר עליו מי האיר ממזרח צדק ועל הארת חמה דתיקון נאמר כצאת השמש בגבורתו, גבר, ג-בר. אור מבורר, ויציאה לחוץ בשלמות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: טבור, ירבעם, רחבעם, דרבן, חברון, נבוכדראצר, מכבר, נבזראדן, סנחריב, עכבר, קרבן, רגב, בחר, אביר, אביתר, אבנר, אבר, אברהם, ברכה, עבר, חרב, קבר, ארבה, ארבע, רעב, שבר, חבר, באר, בור, בכור, ברית, בקר, ברד, ברה, בשר, גבר, גיבור, כגר, דביר, דבר, דיבור, בהיר, בחור, בחירה, חרבה, בכורים, בלאשצר, עבר, עבירה, עיבור, בעור, בער, בצר, בר, קרב, ברה, ברור, ברזל, רבקה, רחוב, בריה, ברי, ריב, ברנע, ברק, בתר, גביר, דבורה, כרובים, מבצר, מבשר, עברי, ערב, ערבה, ערבון, קרב, רחב, ארב, בישר, מדבר, עורב, זרובבל, צבר, רכב, ככיר, מערב, ראובן, רבבה, רבע, רהב, רקב, חורב, חרבונא, שרב, שרביט, בהרת, בירה, בסר.

ברית, בר-ית. וברית היינו חיבור מבורר, בר לשון ברור, בהיר, בהרת. והוא בחינת - בחור, בר - וח, לשון ברירות, מובחר. וכן בכור, בר - כו, יש בו דין יכיר, ברירות. ובבחינת מקום זהו בירה, בר - יה, בית מבורר ומובחר. ומקום הברית, אות ברית קודש במקום רגליו של אדם, הנקראים "לבר מגופא", כנודע, לחוץ. בר-חוץ. ותחילתו של אות ברית קדש בטבור כנודע. טבור, טו-בר. ושם נתגלה כח ההתפשטות וההרחבה באדם, הנקרא ברכה מלשון הברכה, המשכה. ברך-ברך. וכאשר המשכה זו טהורה, אזי זהו בבחינת "אור זרוע לצדיק", "ברה כחמה", ברה לשון ברור. וזהו ברק, בר-ק. כי התעורבות יוצרת החשכה, והברירות אורה. ובשורש הוא אור ובהתפשטותו מים (בחינת אמ"ר, אור, מים, רקיע), וזהו באר. לשון ביאור, בירור אור, ולשון באר מים. באר, בר-א. וכן בור מים, בור, בר-ו. ואזי מטיפה זו נעשה עובר במעי אמו, עובר, עו-בר. והולד הנולד בראשונה נקרא בכור, בר-כו. ועיקר גילוי זה נמצא אצל רחל - יוסף, בשורש, והתפשטותה של רחל - בלהה, ר"ת ב"ר. (והשורש ברבקה, בר-קה) וכן אצל ראובן שהיה בכור. ראובן בר-און. ופעמים טיפה זו אינה נקלטת באם ונעשית טיפה מסרחת, רקבון, רקב, בר-ק, היפך ברור. וכן אצל כל אדם בסופו שבא אל מקום קבורתו, קבר, בר-ק. וזהו בחינת בסר, בר - ס, היפך הבר, ברור, ישנו סיתום. בר - סתום.

והבן שבפנימיות הכל מאוחד, וכאשר יוצא לבר, לחוץ, נעשה ריבוי. וזהו בר-רב, לשון ריבוי, וזהו לשון רבבה, מנין ריבוי הגמור. וכאשר ח"ו מתגלה ניצוץ הרע שבו, נעשה מכך ריב, רב-י. והוא בחינת עבירה, רב-עיה. וכח המפריד נקרא חרב (היפך חבר, חיבור), רב-ח. וכאשר זהו בתיקון זהו בחר, בחר בטוב ומפריד הרע. והבן שיש בחינת פירוד גמור, והוא בחינת שבר, ש-בר. ועיקרו התפזרות לארבע כנפות הארץ, ארבע, רב-אע. והיפכו חבר, ח-בר, שמחבר כל החלקים, והוא מקום קבורת האבות, חברון. וכן בריח, בר-חי, שמבריח מן הקצה אל הקצה ומחבר כל הנפרדים. והוא בחינת צבר, בר-צ. ויש בחינת פרוד ע"י תערוכות במקום אחד ועי"ז נפרדו חלקיו. תערוכות, ערב, רב-ע. וזהו בהרת דקלקול, בר - הת, מראה חמה עמוקה מן הצל, תערוכות של אור וחשך, אור וצל דקלקול. וזהו בער, אש בוערת, מחד יש בה אור, אולם מאידך נעשה אפר, פרוד.

והבן שבחינת פירוד גמור, הוא בחינת גלות לד' כנפות הארץ כנ"ל, וזה בחינת נבוכדראצר, נבזראדן והדומים להם שיש בהם אותיות בר, שורש לגלות. משא"כ בחינת תערוכות הוא בחינת סנחריב שבלל את האומות יחדיו

ע-ר

ושוורש בירור הרע נתברר במצרים, כמ"ש חז"ל, אצל פרעה, פה-רע. ותחלה הוכה במכת צפרדע, צפע-רע. אולם לא הוכה עדיין כל כח הרע, וזש"כ בברד שהשעורה לא נוכתה, שעורה, רע-שוה, והושלם הבירור ברובו בעשר המכות, ער-ש. ואזי יצאו ממצרים לרעמסס, רע-מסס, שמוססו הרע. ואזי באו לקריעת ים סוף ונקרע להם הים, קרע, ק-רע, כנ"ל. והמצרים צללו כעופרת במים אדירים, עופרת, ער-ופת. ועבד שאוהב אדונו נרצע באזנו, רצע, רע-צ, כי לי בני ישראל עבדים בהוציא אותם מארץ מצרים.

ושלמות התיקון במתן תורה, שנתהפך להתעוררות, ויתר על כן לרעות, כנ"ל, כמ"ש וקול השופר הולך וחזק מאוד, קול תרועה, תוה-רע, בבחינת ותורעת מלך בו, מלשון רעות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביעזר, גרע, אדרעי, אחיער, אחיעזר, איעזר, אליעזר, אלעזר, עבר, אעירה, ערב, ערוץ, ערך, אעשרנו, עתר, פרע, קרע, ארבע, ארבעים, רגיעה, ארע, רעב, ארעה, ארקעם, רשע, רע, אדרע, געה, הדדעזר, זרוע, עברה, עשר, יעזיר, יער, יריעה, עטרה, מערכה, מצער, מרעה, מרעים, עמר, נער, סערה, עבור, עבר, ערוער, עיר, עדר, עורון, עזר, ערף, עפר, עירה, עכרי, עמיר, עשתרות, עקרב, עפרון, עפרה, עפרת, צפרדע, ערוץ, בער, ערבה, ערבות, ברנע, עשור, זרוע, ערלה, ערמה, ברעם, קרקע, פרעה, פרעתון, עשרים, גער, רעב, רביעי, רגע, צוער, מעברות, האיעזרי, בערה, שער, רעות, סערה, מגערת, עטר, מערב, בריעי, עיר, עמר, מערכת, מצרע, כרע, ערף, ערפל, עמרמי, עפר, מרצע, יעזר, רעיון, ערבון, ערבי, עטרה, עגור, ערש, ערקי, צרעה, הערה, עמרי, מרעלה, דודע, דרע, הרעיף, עשרון, עדר, שעורה, מעשר, זרע, רעי, עתר, עזרא, עטרה, עדר, זרוע, רענן, ערה, ערמון, עתר, יורעאל, פעה, רחבעם, עכבר, עכר, זרענים, רעש, רקע, עשיר, יערם, יעזר, תחרע, תרועה, רעדה, יריעה, עצר, עזר, גער, רצע, עמר, ירבעם, ערב, יעיר, ערף, עדריאל, מער, ירבעל, יער, ירקעם, עריץ, ערוגה, רגע, יריעה, עורב, מערה, עזרה, עמרם, עופרת, זער, מרגוע, לערן, מגערת, צוער, עובר, מערכה, ערל, עגור, עטרה, נער, נערץ, השתרע, עורה, עכון, עור, עוכר, עברי, עפר, עזר, עזריאל, עורב, עכר, עקד, ערד, עירה, עזריקם, ענר, ערד, עמיר, עמר, עכבור, עצרת, ערום, עפרה, עפרים, עמרם, ערבה, ערל, עקרון, ער, ערב, ערוץ, ערפה, ערה, ערוד, ערוה, ערך, עשתרות, עריסה, עריץ, עירי, צוער, ערלה, ערמה, ערער, עשר, רבוע, ערש, עשיר, עשירי, פרעש, רעב, פערור, פרע, פרעה, קרקע, רעי, צעיר, צרעה, צרעת, רענן, רביעי, רבע, רעות, שנער, רעו, רעואל, רעמסס, תרביע, רעיה, רעל, רעמה, שעיר, רעש, רקע, תער, תרועה, שרוע, ערב, תערג.

ר-ע, מהותו, ר - ריבוי, ע - ריבוי של ע', ובקלקול זהו בחינת ע', אומות העולם, והם בבחינת רע מלשון רעוע, שאין חיבור ראוי בין האומות. לעומת כך - ע' יוצאי ירך יעקב, שבהם נגלה אור האחד. וכאשר החיבור בהם אינו שלם כראוי, בבחינת בני יעקב שנאמר בהם וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום, וכאשר מתחיל להתקן הרע (ויבואר להלן שהוא ע"י גערת יוסף) אזי מתהפך הרע ללשון התעוררות, והיינו התעוררות לצאת מחיבור רעוע לחיבור שלם. ויתר על כן נעשה בתיקון רע מלשון רעך, רעות.

ובחינת רע של אוה"ע, פרוד של ע' אוה"ע כנ"ל, שורשו בעקרב, רע-קב. וזהו בחינת עבר, עברה, ב-רע, שהם ב' הרע הנ"ל. ובעיקר נגלה פסולת זו שהיא תולדת עברה, תולדת חטא אדה"ר, בפסולת היוצאת מגופו הנקראת רעי, רע-י. ודין הרע לכסותו בעפר, פ-רע. וזהו עבודת פערור, שפוער לו אחוריו. פער, עפר. כי אם לא חטא אדה"ר בפיתוי חוה, שהיא עזר כנגדו, עזר, ער-ז, אלא דבק במצוה מלשון צותא כנודע, היפך עבירה מלשון תרי עברי דנהרא, אזי האוכל היה נבלע באבריו כדוגמת אכילת המן. ואזי דבק באש נפולה, בער, ב - רע, רע בפועל, וכן רע בחינת כילוי, בער לשון כילוי. ומשם שורש הרוגז, רע-גז. וע"ז אמר יוסף לאחיו (דייקא כנ"ל) אל תרגזו בדרך. ותחלה גער בהם, גער, ג-ער. ועי"ז נגלה ג' בחינות רע-ער, כנ"ל. וזאת על מנת לעוררם כמ"ש חז"ל על הפסוק העוד יוסף חי וגו', או לנו מיום הדין וכו', וזהו בחינת התעוררות.

וכיוון שאכל אדה"ר דבק ברע, ונעשה בו פחד, פחדו בציון חטאים, ולכן נתחבא מן הקב"ה, בבחינת רעד, רע-ד. כי אכל פסולת, סם המות, בחינת רעל, רע-ל. ואזי נעשה קשה עורף, ער-וף, והפך צדיק אוכל לשובע נפשו, נעשה רעב, רע-ב. ונסתלקה ממנו החכמה, ונעשה איש בער ולא ידע, בער, ב-ער. וירד ממדרגת צדיק למדרגת רשע, ש-רע. והוא כנגד ערבה, רשעים, כמ"ש חז"ל, ערבה, ער-בה. והוציא שז"ל, זרע, ז-רע. ונעשה פירוד בינו לחוה ק"ל שנה כמ"ש בעירובין, בחינת קרע, ק-רע. בחינת רקיע המבדיל, רקיע, רע-קי. ואזי נקנס עליו מיתה, ושב לעפר, כנ"ל. וזהו בחינת ערוד הממית, רע-דו. ואזי תפר להם הקב"ה כותנות עור, ער-ו, כמ"ש חז"ל. ואדה"ר מושך בערלתו היה, כמ"ש חז"ל, ערלה, ער-לה. היפך תיקון העטרה, ער-טה.



מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה

בער

מילון ערכים בקבלה

בער

בלבביפדיה קבלה

בער

אור א"ס

אור א"ס לעולם אינו כבה. וכאשר מאיר לתתא כתיב (ירמיה, ז, כ) ובערה ולא תכבה. אולם זהו רק אור א"ס בערכין, ודו"ק. וכתיב (יחזקאל, כא, ד) וראו כל בשר כי אני ה' בערתיה לא תכבה. ומא"ס, א' - אלופו של עולם, נתפשט ונעשה אלף. וכתיב (דברים, א, יא) ה' אלהי אבתכם יסף עליכם ככם אלף, גימט' בער במילוי.

צמצום

חלל הפנוי, שורש לע"ז. וכתיב (דה"י, ב, יט, ג) כי בערת האשרות. וכן במלכים (ב, כג, כד). ועיין ילק"ש (מלכים, א, רמז רט).

מחיצה. ואמרו (פסחים, לא, ע"ב) חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. ומעין כך, עושה לו מחיצה. אולם יעויין יריעות שלמה (חוברת ג, יריעה ח) וז"ל, ושם בער מורכב בא-ער, מלשון עירוי וגילוי, דהיינו אם שנעשה המקום ממנו ער ומופנה, או שבא הדבר בעצמו בתכונת הניעור והתגלות יסודו, עכ"ל, עיי"ש.

צמצום - כליה, העדר. וז"ל שכל טוב (שמות, ג, ג) בער - על אופן בעירות אש, ודומה לדבר לפידים בוערים, וחמתו בערה בו, ומלשון כליה היא. כלומר ולא יבער הסנה על אופן כליה גמורה. ודומה לו ובער בשדה אחר, כאשר יבער הגלל עד תומו, בערתי הקדש, דהיינו כולם לשון כליה, עכ"ל.

קו

הקו שורש ההמשכה והמשיכה, מושך מן אור א"ס. וכתיב (ישעיה, ה, ה) הסר מושכתו והיה לבער.

עיגולים

גבי עגלה ערופה כתיב (דברים, כא, ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני

ה'. ועיין ערך קטן יושר. ובעגל כתיב (שמות, לב, כב) כי "ברע" הוא. אותיות בער. כ"כ במגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קלז).
וכתיב (איכה, ב, ט) ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב.
וכתיב (מלכים, א, יד, י) כאשר "יבער" ה"גלל" עד תומו.

יושר

כתיב (דברים, כא, ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'. והוא חיבור יושר עם עיגולים, "עגלה" ערופה, ודו"ק.
וכתיב (תהלים, כו, יב) רגלי עמדה במישור, ר"ת בער. ובקלקול כתיב (שם, לח, יז) במוט רגלי עלי, ר"ת בער. וכן כתיב (שם, קה, יח) ענו בכבל רגליו, ר"ת בער.

שערות

שער - עשר. וכתיב (ישעיה, ו, יג) ועוד בה עשריה ושבה והיתה לבער. וכן עשר אותיות רשע. וכתיב (שם, ט, יז) כי בערה כאשר רשעה.
עשו איש שעיר. וכתיב (בראשית, כה, לד) לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל, בגימט' בער במילוי.
ועשו שורש לכל העמים. וכתיב (שם, כז, כט) ועבדוך עמים וישתחו לך (ליעקב), גימט' כנ"ל.
וכאשר נפגש יעקב עם עשו ביקש ממנו (שם, לג, י) ולקחת מנחתי, עולה כנ"ל. ועיין עמק המלך (שי"ד, פט"ז) סוד השר הנקרא בערירי". ובמלכי אדום מלך ראשון בלע בן בעור, בער-ו. וכתיב (שם, לו, לג) וימת בלע וימלך תחתיו יובב, גימט' כנ"ל, ודו"ק שבער הבעיר וכלה את בלע.

אזן

כתיב (דברים, ה, כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך וההר בער באש וגו'.

עתיק

אריך - אורך - שתי. עתיק - רוחב - ערב, אותיות בער - ערב. וכתוב (ויקרא, יג, מט) בשתי או בערב או בכל, בגימט' בער במילוי.

אריך

אורך, אור-ך, ומתפשט לניצוצות. וכתוב (ישעיה, ג, יא) ובזיקות בערתם.

אבא

כתיב (דברים, כב, כ) ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנער(ה), והוציאו את הנער(ה) אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך. כתיב (דה"י, ב, כח, ג) ויבער את בניו באש. וכתוב (ירמיה, ז, יח) הבנים מלקטים עצים והאבות מבערים אש.

אמא

קודש באבא, טהור באמא, כנודע. וכתוב בוידי מעשר (דברים, כו, יג) בערתי הקדש מן הבית וגו', ולא בערתי ממנו בטמא. כתיב (הושע, י, יד) אם - על הבנים רטושה, ר"ת בער.

ז"א

בן. וגבי בן סורר ומורה כתיב (דברים, כא, כא) ובערת הרע מקרבך. ולהיפך כתיב (תהלים, קג, יג) על בנים רחם, ר"ת בער. ובער במילוי ב"ת עי"ן רי"ש, עולה אלף - נ"ב, בחינת אב - בן.

נוק'

כתיב (בראשית, כא, יב) שרה שמע בקולה, בגימט' בער במילוי. ובקלקול כתיב (שם, יט, ח) לא ידעו איש אוציאה נא אתה, גימט' כנ"ל. ובתיקון כתיב (שם, כב, ג) מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע, עולה כנ"ל. בער - רבע. וכתוב (כי תצא, כד, ה) כי יקח איש אשה חדשה, עולה בער במילוי.

וכתיב (שם, יז, יב) והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמע אל הכהן וגו' ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל.

וגבי בן סורר כתיב (שם, כא, כא) ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו.

וכתיב (שמות, כב, כב) כי אם צעק יצעק אלי שמע, גימט' בער במילוי. וכן עולה כי החריש לה ביום שמעו (מטות, ל, ו).

חוטם

כתיב (במדבר, יא, א) ויחר אפו ותבער בם אש ה'. וכתוב (תהלים, ב, יב) כי יבער כמעט אפו.

פה

דיבור. וכתוב (במדבר, כד, ג) נאם בלעם בנו בער וגו', כי אם יהיה ל"בער" קין וגו'.

וכתיב (תהלים, לט, ד) בהגיגי תבער אש. ובפה יש רוק, וכתוב (איוב, יז, ט) עד בלעי רקי, ר"ת בער. וכן רעב - בער.

כתיב (תהלים, יח, ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו.

כתיב (מלכים, א, יד, י) כאשר יבער הגלל עד תומו. ולחד מ"ד זהו שן (ב"ק, ג, ע"ב).

עינים - שבירה

כתיב (דברים, ט, טו) ואפן וארד מן ההר וההר בער באש ושני לוחות הברית על שתי ידי וגו', ואתפש בשני הלחת ואשכרם וגו'. ושורש השבירה מכח האש, ודו"ק.

והשבירה שורש הרע. וכתוב (שם, יג, ו) ובערת הרע מקרבך. וכן שם (ז, ז; שם, יב). וכן כתיב (שם, יט, יג) לא תחוס "עיניך" עליו ובערת דם הנקי מישראל. ואמרו (ספרי, שופטים, קפו) ובערת דם הנקי, בער עושי הרעות מישראל. בער ר"ת, רע בכל עת. וכן בער במילוי עולה עשו את הרע.

ונפלו בשבירה רפ"ח ניצוצין, כנודע. וכתוב (ישעיה, א, לא) והיה החסן לנערת ופעלו לניצוץ, ובערו שניהם יחדיו ואין מכבה.

לב. וכתוב (ישעיה, מד, כה) ותבער בו ולא ישים על לב. וכתוב (ירמיה, כ, ט) והיה בלבי כאש בערת. וכתוב (דברים, ד, יא) וההר בער באש עד "לב" השמים. וכתוב (תהלים, לג, טו) היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, עולה בער במילוי.

דעת

דעת דקלוקול, בלעם בן "בער" (ועיין כתבי הרמ"ע מפאנו, מאמר מאה קשיטה, סימן כו). וכתוב (תהלים, עג, כב) ואני בער ולא אדע. וכן (ירמיה, י, יד) נבער כל אדם מדעת. וכתוב גבי עדת קרח (שם, קו, יח) ותבער אש בעדתם. עדתם - דעתם. עדת - דעת.

וכתוב (ויקרא, כ, כז) ידעני מות ימותו, גימט' בער במילוי. ועיין מגיד מישרים (תהלים, צב). בער - ערב, שורש דעת דקלוקול, ערב רב. וכתב בספר הפליאה (ד"ה ויהי ערב) וז"ל, וזהו איש בער לא ידע, כי הערב צועקת אם המילה מהופכת היא בער, ואין מתקרבת לטובה, זהו לא ידע כענין וידע אלקים, קרבתם אל הרחמים, וכשמתהפך המלה לבער לרעב, הוא ככסיל לא יבין את זאת, כלומר לא ימשיך אליה ממדת הבינה, עכ"ל. ועיין ספר הליקוט (תהלים, צב). ומגלה עמוקות (ואתחנן, אופן פ). ובתיקון זהו משה. וכתוב ביה (ואתחנן, ה, ה) אנכי עמד בין ה' ובינכם בעת ההיא להגיד לכם, גימט' בער במילוי.

חסד

כהן איש חסידך. וכתוב (ויקרא, ו, ה) ובער עליה הכהן עצים בבקר וגו'. מנורה בדרום. וכתוב (דה"י, ב, ד, כ) ואת המנורות ונרתיהם לבערם כמשפט. תאווה. וכתב בבאור שמות נרדפים שבתנ"ך (אות כ, ערך כסיל) וז"ל, בער הוא אש נפשו נמשכה אחרי התאוות, תרגומו בעירא (והיינו שנסתלק מן השכל ורודף אחר התאוות), וכו'. בער - אין לו אף הידיעה. והכסיל - אף שידע אבל לא יבין בהבנה גמורה, עכ"ל.

ז"א ונוק'. ובקלוקול כתיב (דברים, כב, כב) כי ימצא איש שכב עם אשה בעלת בעל ומתו גם שניהם האיש השכב עם האשה והאשה ובערת הרע מישראל. ושורש הזנות בעצת בלעם בכנות מואב. ואמרו (סנהדרין, קו, ע"א) אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין, כיון ששתה "בער" בו, אמר לה הישמעי לי וכו'.

שם ב"ן עולה בהמה, בחינת נוק' שדעתה קלה, ולכך בהמה נקראת "בעירה", כמ"ש (תהלים, עג, כב) ואני בער ולא אדע וגו' בהמות הייתי עמך. ועיין רד"ק (שם), ובספר השרשים (ערך בער) שכתב כן. בער במילוי עולה בבהמת בני ישראל (במדבר, ג, מא).

כתר

הלובן העליון (לתתא נגלה בחסד). וכתוב (ישעיה, מ, טז) ולבנון אין די בער.

חכמה

כתיב (תהלים, צב, ז) איש בער ולא ידע. העדר חכמה. וכתוב (שם, מט, יא) כסיל ובער יאבדו. והבן שבער - כסיל, סופו יאבדו בבחינת "ובערת", בער נבער ומתכלה, ודו"ק, בבחינת ימותו ולא בחכמה (איוב, ד, כא). ועיין זוה"ק (אחרי מות, עה, ע"ב).

חכמה, כח-מה, כנודע, סוד תוכחה. וכתוב (משלי, יב, א) ושנא תכחת, בער. חכמה - שמן. בינה - יין. וכתוב (בראשית, לה, יד) ויסך עליה נסך ויצק עליה שמן, עולה בגימט' בער במילוי.

כבוד. וכתוב (שמואל, ב, יב, ט) בזית את דבר ה', עולה בער במילוי.

בינה

סיני - סנה, בבינה. וכתוב (שמות, ג, ג, ג) מדוע לא יבער הסנה (ועיין רמב"ן, שם, ג, ב). וגבי סיני כתיב (דברים, ד, יא) וההר בער באש עד לב השמים. וכן רקיע "ערבות" כנגד בינה, ערב - בער. וכתוב (משלי, ל, ב) כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי. ועיין סנהדרין (ע, ע"ב) שבזה הודה ל"אמו" - בינה.

בער מלשון "מים תבעה אש" (ישעיה, סד, א).
בע - ער.

גבורה

אש. וכתב הרד"ק (ספר השרשים, ערך בער) וז"ל, שענין הבערה נופל על האש עצמו אפילו לא תצא פעולתו אל אחר, עכ"ל, עיי"ש. וכתוב (שמות, ג, ג) והנה הסנה בער באש. וכתוב (שם, כב, ד) כי יבער אש וגו'. וזהו מזיק של אש. וכתוב (במדבר, יא, ג) ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה במ אש ה'. ועיין ספר הנימוקים (אות ב, ערך בער).

וגבורה מדה שניה, יום שני. וכתוב (בראשית, א, ח) ויהי ערב ויהי בקר יום שני, גימט' בער במילוי [ב"ת עי"ן רי"ש], העולה אלף ונ"ב. וביום שני נברא מחלוקת, כליה, גיהנם, צל-מות. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ג, יריעה לא) וז"ל, מהוראת ההבערה שנקרא פעל הדליקה "בער" ע"ש סופו שיהיה מבוער מן העולם ע"י האש, עכ"ל. אולם עוד כתב באופן שונה שם (חוברת, ג, יריעה ח) וז"ל, והונח שם קדח ודלק ויצת אל הוית ההבערה והתחלתה, והונחו שם "בער ויקד" על המעמד הבינוני שבהבערה, דהיינו בזמן שכבר הגשם בוער במלואו טובו, ועל תכלית ההעברה שהוא כליון הגשם והפסד הצורה ותבניתו ע"י האש הונח שם שרף, עכ"ל, עיי"ש. ועיין ערך קטן רוח. ועיין זוה"ק (ח"ב, כב, ע"א).

תפארת

יעקב. וכתוב (איכה, ב, ס) ויבער ביעקב כאש להבה ישראל. וכתוב (ישעיה, י, יז) והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה ובערה ואכלה שיתו ושמירו ביום אחד. חמה. ולעתיד כתיב (מלאכי, ג, יט) הנה בא יום בוער כתנור, שתצא חמה מנרתיקה. עיין נדרים (ח, ע"ב). וסנהדרין (ק, ע"ב). והנרתיק נקרא "בית" שמש, ועולה בגימט' בער עם המילוי.

נצח

נו"ה, תרי עדים. וכתוב (דברים, יט, יט) ועשיתם כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך.

וכתיב (שם, ז, ז) יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו וגו' ובערת הרע מקרבך. וכתוב (תהלים, עט, ה) עד מה ה' תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך. וכן שם (פס, מז) עד מה ה' תסתור לנצח תבער כמו אש חמתך. מידה רביעית, יום רביעי. ואמרו (סוכה, נה, ע"א) ברביעי מה היו אומרים, היינו בעורים בעם (תהלים, צד, ח).

הוד

נו"ה, משם יונקים נביאים. וכתוב גבי נביא שקר (דברים, יג, ו) והנביא ההוא וגו', ובערת הרע מקרבך. נו"ה, כליות יועצות. וכתוב (ישעיה, יט, יא) עצה נבערה. כתיב (במדבר, כז, כ) ונתת מהודך עליו, גימט' בער במילוי.

יסוד

און. ובקלקול אנינות. וכתוב (דברים, כו, יד) לא אכלתי באני ממנו וגו' בערתי הקדש מן הבית. ודו"ק. וכתוב (מלכים, א, כא, כא) הנני מביא עליך רעה ובערתי אחריו והכרתתי לאחאב "משתיך בקיר". ציון. וכתוב (ישעיה, סב, א) למען ציון לא אחשה וגו', וישועתה כלפיד יבער. נח. ואמרו (סנהדרין, ע, ע"ב) כי בער אנכי מאיש, מנח, דכתיב ויחל נח איש האדמה. וגבי נח כתיב (בראשית, ה, כט) ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו וגו', "מן האדמה אשר אררה", גימט' בער במילוי. וכן עולה בגימט' מש"כ (שם, ז, כג) וימחו מן הארץ וישאר אך נח. יוסף. וכתוב (בראשית, לו, ג) את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו, עולה כנ"ל.

מלכות

שבת. וכתוב (שמות, לה, ג) לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת. ועיין כריתות (כ, ע"א). וכתוב (אסתר, א, יב) ויקצף המלך מאד וחמתו בערה בו. והוא סוד בת עין. עיין גר"א (תיקונים, תיקון ע, ד"ה דא גוון).

עליך רוח, ר"ת בער. ובקלוקל כתיב (ישעיה, יט, יד) בקרבה רוח עוים, ר"ת בער. וכתיב (שם, קג, טז) רוח עברה בו, ר"ת בער. וכן (שם, קמב, ד) בהתעטף עלי רוחי, ר"ת בער. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ג, יריעה ח) וז"ל, ההבערה המעלה להב שתעלה משאת האש אל תוך האויר למעלה מן הגשם, ועליה הונח שם "בער", עכ"ל.

נשמה

כתיב (ישעיה, ל, לג) נשמת ה' כנחל גפרית בערה בו.

חיה

תלמידי חכמים, סוד חכמה - חיה, היינו מי שזכה למדרגת חיה. ועליהם אמרו בשלהי חגיגה (כז, ע"א) שאין אש שולטת בהם, ק"ו מסלמנדרא. וכתיב (ישעיה, מג, ב) כי תלך במו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך. כתיב (יחזקאל, א, יג) ודמות החיות מראהם כגחלי אש בערות הלפידים.

יחידה

כתיב (ירמיה, י, ח) ו"באחת" יבערו.

ארץ. וכתיב (ישעיה, לד, ט) והיתה ארצה לזפת בערה. ובתיקון, ראינו את הארץ והנה טובה (שופטים, יח, ט), עולה בער במילוי. וכן ארץ זבת חלב ודבש (שמות, ג, ח), עולה בער במילוי. מידה שביעית. וכתיב (יחזקאל, לט, ט) ובערו בהם אש שבע שנים. ובער במילוי עולה בגימט' שבע פרות (בראשית, מא, ב). וכן עולה או השבע שבעה לאסור (במדבר, ל, ג). דוד. ואמר על עצמו, ואני בער ולא אדע. "זאת" - מלכות. וכתיב (תהלים, צב, ז) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. ועיין זוה"ק (תיקון טז, מ, ע"א).

נפש

כתיב (דברים, כד, ז) כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא ובערת הרע מקרבך. הנפש עם הבשר (ראה, יב, כג) עולה בגימט' בער במילוי.

רוח

כתיב (ישעיה, ד, ד) ברוח משפט וברוח בער. בדרך רמז, כתיב (יהושע, ב, יא) עוד רוח באיש, ר"ת בער. וכן כתיב (שמואל, א, טז, טז) בהיות

מילון ערכים בקבלה בער

בער נגלה בכל דצח"מ.

אך הערב מעורב מכולם, האמת מן המקבלים
תהפך ערב לבער, וכשנהפך לבער, אז רעב
בעולם, עכ"ל, עיי"ש.

ובנפש מדרגת בער דתיקון, כתב במצורף
השכל, וז"ל, וסוד בער באש (בקלקול), יצר
הרע. (ובתיקון) ואמרו עם דומה לסנה (שבער
באש) שעל תנאי זה קבלנו תורה מסיני, שאם
נשמרנה נתדמה לה שהיא אש, שנאמר (דברים,
לג, ב) מימנו אש דת למו. והנה על הר סיני
ירד ה' באש (והר סיני בער באש עד לב השמים, ומכח
כך נפשות ישראל נעשו בוערים באש הקדושה תדיר), ומשה
ראה המלאך בלבת אש (מלשון לב - אש), והתורה
כתובה באש שחורה ע"ג אש לבנה. והנה
אנחנו אש וגם היא אש, והיה בית יעקב אש
ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ודלקו בהם
ואכלום (עובדיה, א, יח), ואם יש לא ישמרו את
התורה יהיה כולו להיפך, וזה חוץ מן ואכלום.
כי הנה הסנה הישראל בער באש והסנה איננו
אכל (שמות, ג, ב), וע"ז נאמר (ויקרא, כו, מד) לא
מאסתי ולא געלתי לכלותם להפך בריתי
אתם, עכ"ל.

וכן כתב בעבודת הקדש (ח"ג, פרק לד) וז"ל,
והנה הסנה בער באש, כי הסנה רמז לישראל
שהם גוף שפל, והם בוערים באש התורה,
והקב"ה אש, שנאמר כי ה' אלקיך אש אכלה,
והתורה אש, ועם כל זה והסנה איננו אכל,
כענין ואתם הדבקים בה' אלקיכם, שהוא אש,
אין צריך לומר שלא יאכל ולא יפסיד אתכם,
אבל יוסיף לכם קיום, והוא אמרו חיים כלכם
היום, עכ"ל.

אדם - דכתיב (תהלים, צב, ז) איש בער לא ידע
כסיל ולא יבין את זאת. וכן נגלה כעס באדם
שבוער בקרבו.

חי - בעל חי הנקרא בעירה (שמות, כב, ד).

צומח - כאשר דולק, כמ"ש בסנה (שמות, ג, ב)
והנה הסנה בער באש. אולם שם איננו אוכל.
וכתיב כי תצא אש ואכלה גדיש או קמה וגו'.

וכן נגלה בדומם, כמ"ש (דברים, ד, יא) וההר
בער באש עד לבם השמים.

וזהו בבחינת "נפש".

ובבחינת "זמן" כתיב (מלאכי, ג, יט) הנה היום
בא בער כתנור.

ובבחינת "מקום", זהו צד דרום שבו חמה
דרה, ובתקופת תמוז היא בוערת.

וע"ד כלל, בער הוא קלקול כנ"ל. אולם
אמרו בזוה"ק (זהר חדש, בראשית, ח, ע"ב) וכשחטאו
אח"כ, דן אותם באש (בראשית, יט) וה' המטיר על
סדם ועל עמרה גפריית ואש, ואמתי נתבסם
העולם, כשעמדו על הר סיני, ונתמלא כולו
אש, שנאמר (דברים, ד) וההר בער באש עד לב
השמים.

ומצד הקלקול, כתב בספר הפליאה (ד"ה ויהי
ערב) וז"ל, איש בער לא ידע, כי הערב צועקת
אם המילה מהופכת היא בער, ואין מתקרבת
לטובה, זהו לא ידע כענין וידע אלקים, קרבם
אל הרחמים, וכשמתהפך המלה לבער לרעב,
הוא ככסיל לא יבין את זאת, כלומר לא ימשיך
אליה ממדת הבינה, כי פועלת דין ומשפט,



מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
בער - אכל - פקד

מילון ערכים ארמית

בער – אבל – פקד

וכתיב (דברים, כו, יג) בערתי הקדש מן הבית. וזה אינו ביעור של כילוי, אלא כמ"ש המלבי"ם (קדושים, אות נד) וז"ל, בער, בא-ער, מלשון עירו וגילוי, שנעשה המקום פנוי, עכ"ל.

אולם מאידך, בער מלשון כעס, בחינת לבי בוער בקרבי. מלשון בא-ער, התעוררות, ע"י אש שמעורר, ותולדתו פעמים כעס. ופעמים האש מכלה את בשרו, ונתהפך בער לאותיות רעב.

וכתיב (שמות, כב, ד) כי יבער איש שדה וגו', ובתרגום אונקלוס, ארי "יכול". כי האכילה מבערת ומכלה את הנאכל. אולם בתרגום יונתן כתב, ארום יפקד. ונראה שדרך בהמה לאכול, ולכן הנותן בהמה במקום שיש עבודה אוכל, הוא הוא כפוקד עליה לאכול.

ועוד בער, בר-ע, כי בחינת ביעור, הן ע"י שריפה, כשיטת ר"י בחמץ, ולרבנן מפורר וזורה לרוח. וגדר מפורר, עיקרו א' שנעשה ע', כדוגמת יעקב, שנעשה ע' יוצאי ירך יעקב, וזה עפר, ע-פר, פרור לע'. וזהו בער, בר-ע, מוציאו מתפיסת האחדות לתפיסת הפרוד, וזהו בעור.

וכתיב (דברים, כו, יג) בערתי הקדש מן הבית. וזה אינו ביעור של כילוי, אלא כמ"ש המלבי"ם (קדושים, אות נד) וז"ל, בער, בא-ער, מלשון עירו וגילוי, שנעשה המקום פנוי, עכ"ל.

אולם מאידך, בער מלשון כעס, בחינת לבי בוער בקרבי. מלשון בא-ער, התעוררות, ע"י אש שמעורר, ותולדתו פעמים כעס. ופעמים האש מכלה את בשרו, ונתהפך בער לאותיות רעב.

וכתיב (שמות, כב, ד) כי יבער איש שדה וגו', ובתרגום אונקלוס, ארי "יכול". כי האכילה מבערת ומכלה את הנאכל. אולם בתרגום יונתן כתב, ארום יפקד. ונראה שדרך בהמה לאכול, ולכן הנותן בהמה במקום שיש עבודה אוכל, הוא הוא כפוקד עליה לאכול.

ועוד בער, בר-ע, כי בחינת ביעור, הן ע"י שריפה, כשיטת ר"י בחמץ, ולרבנן מפורר וזורה לרוח. וגדר מפורר, עיקרו א' שנעשה ע', כדוגמת יעקב, שנעשה ע' יוצאי ירך יעקב, וזה עפר, ע-פר, פרור לע'. וזהו בער, בר-ע, מוציאו מתפיסת האחדות לתפיסת הפרוד, וזהו בעור.

ואותיות לפני ב-ע-ר, א-ס-ק, בחינת הגבהה, כמ"ש (תהלים, קלט, ח) אם אסק שמים שם אתה. וזהו בער, בחינת אש שעולה למעלה, כדברי הרש"ר הירש (חיי שרה, כד, יא, ד"ה אל בער). והיינו אש לא מצד כילוי אלא מצד עלייתה לעילא. ואותיות אחרי ב-ע-ר, ג-פ-ש, פגש, היפך בער - עבר, בחינת תרי עברי דנהרא, שזה כילוי בחינת ריחוק ופירוד, היפכו פגש, צירוף וחיבור, בחינת אותיות בער - ערב, שהערב מתערב ומתחבר, ודו"ק.

וכתיב (דברים, כו, יג) בערתי הקדש מן הבית. וזה אינו ביעור של כילוי, אלא כמ"ש המלבי"ם (קדושים, אות נד) וז"ל, בער, בא-ער, מלשון עירו וגילוי, שנעשה המקום פנוי, עכ"ל.

אולם מאידך, בער מלשון כעס, בחינת לבי בוער בקרבי. מלשון בא-ער, התעוררות, ע"י אש שמעורר, ותולדתו פעמים כעס. ופעמים האש מכלה את בשרו, ונתהפך בער לאותיות רעב.

וכתיב (שמות, כב, ד) כי יבער איש שדה וגו', ובתרגום אונקלוס, ארי "יכול". כי האכילה מבערת ומכלה את הנאכל. אולם בתרגום יונתן כתב, ארום יפקד. ונראה שדרך בהמה לאכול, ולכן הנותן בהמה במקום שיש עבודה אוכל, הוא הוא כפוקד עליה לאכול.

ועוד בער, בר-ע, כי בחינת ביעור, הן ע"י שריפה, כשיטת ר"י בחמץ, ולרבנן מפורר וזורה לרוח. וגדר מפורר, עיקרו א' שנעשה ע', כדוגמת יעקב, שנעשה ע' יוצאי ירך יעקב, וזה עפר, ע-פר, פרור לע'. וזהו בער, בר-ע, מוציאו מתפיסת האחדות לתפיסת הפרוד, וזהו בעור.

ואותיות לפני ב-ע-ר, א-ס-ק, בחינת הגבהה, כמ"ש (תהלים, קלט, ח) אם אסק שמים שם אתה. וזהו בער, בחינת אש שעולה למעלה, כדברי הרש"ר הירש (חיי שרה, כד, יא, ד"ה אל בער). והיינו אש לא מצד כילוי אלא מצד עלייתה לעילא. ואותיות אחרי ב-ע-ר, ג-פ-ש, פגש, היפך בער - עבר, בחינת תרי עברי דנהרא, שזה כילוי בחינת ריחוק ופירוד, היפכו פגש, צירוף וחיבור, בחינת אותיות בער - ערב, שהערב מתערב ומתחבר, ודו"ק.

וכתיב (שמות, כב, ד) כי יבער איש שדה וגו', ובתרגום אונקלוס, ארי "יכול". כי האכילה מבערת ומכלה את הנאכל. אולם בתרגום יונתן כתב, ארום יפקד. ונראה שדרך בהמה לאכול, ולכן הנותן בהמה במקום שיש עבודה אוכל, הוא הוא כפוקד עליה לאכול.

ועוד בער, בר-ע, כי בחינת ביעור, הן ע"י שריפה, כשיטת ר"י בחמץ, ולרבנן מפורר וזורה לרוח. וגדר מפורר, עיקרו א' שנעשה ע', כדוגמת יעקב, שנעשה ע' יוצאי ירך יעקב, וזה עפר, ע-פר, פרור לע'. וזהו בער, בר-ע, מוציאו מתפיסת האחדות לתפיסת הפרוד, וזהו בעור.

ואותיות לפני ב-ע-ר, א-ס-ק, בחינת הגבהה, כמ"ש (תהלים, קלט, ח) אם אסק שמים שם אתה. וזהו בער, בחינת אש שעולה למעלה, כדברי הרש"ר הירש (חיי שרה, כד, יא, ד"ה אל בער). והיינו אש לא מצד כילוי אלא מצד עלייתה לעילא. ואותיות אחרי ב-ע-ר, ג-פ-ש, פגש, היפך בער - עבר, בחינת תרי עברי דנהרא, שזה כילוי בחינת ריחוק ופירוד, היפכו פגש, צירוף וחיבור, בחינת אותיות בער - ערב, שהערב מתערב ומתחבר, ודו"ק.

וכתיב (שמות, כב, ד) כי יבער איש שדה וגו', ובתרגום אונקלוס, ארי "יכול". כי האכילה מבערת ומכלה את הנאכל. אולם בתרגום יונתן כתב, ארום יפקד. ונראה שדרך בהמה לאכול, ולכן הנותן בהמה במקום שיש עבודה אוכל, הוא הוא כפוקד עליה לאכול.

ועוד בער, בר-ע, כי בחינת ביעור, הן ע"י שריפה, כשיטת ר"י בחמץ, ולרבנן מפורר וזורה לרוח. וגדר מפורר, עיקרו א' שנעשה ע', כדוגמת יעקב, שנעשה ע' יוצאי ירך יעקב, וזה עפר, ע-פר, פרור לע'. וזהו בער, בר-ע, מוציאו מתפיסת האחדות לתפיסת הפרוד, וזהו בעור.

ואותיות לפני ב-ע-ר, א-ס-ק, בחינת הגבהה, כמ"ש (תהלים, קלט, ח) אם אסק שמים שם אתה. וזהו בער, בחינת אש שעולה למעלה, כדברי הרש"ר הירש (חיי שרה, כד, יא, ד"ה אל בער). והיינו אש לא מצד כילוי אלא מצד עלייתה לעילא. ואותיות אחרי ב-ע-ר, ג-פ-ש, פגש, היפך בער - עבר, בחינת תרי עברי דנהרא, שזה כילוי בחינת ריחוק ופירוד, היפכו פגש, צירוף וחיבור, בחינת אותיות בער - ערב, שהערב מתערב ומתחבר, ודו"ק.

